

تاریخ دریافت: 1400/01/20

تاریخ پذیرش نهایی: 1400/01/30

چکیده

گزارش پیش رو با عنوان «کتاب حزب الله و دیگر گروه‌های نیابتی ایران در عراق» آخرین گزارش مفصل مایکل نایتس در این چارچوب موضوعی است. به طور کلی گزارش‌های بی شماری درباره نیروهای نیابتی ایران در عراق و غرب آسیا از سوی مراکز متعدد پژوهشی منتشر می‌شوند لکن توجه به گزارش اخیر متکی به دلایلی است که آن را از سایر نمونه‌های مشابه متمایز می‌سازد.

این گزارش در آخرین شماره ماهنامه مرکز مبارزه با تروریسم در آکادمی نظامی ایالات متحده (مشهور به وست‌پوینت) منتشر شده است. مایکل نایتس نویسنده گزارش اخیر، از متخصصین در امور نظامی و امنیتی عراق بوده که به طور گسترده به این کشور سفر می‌کند. وی به صورت مستمر سیاست‌گذاران دولت ایالات متحده، کمیته‌های کنگره و افسران ارتش ایالات متحده را در مورد مسائل امنیتی عراق مطلع می‌سازد. نایتس سرپرستی تیم کارشناسی را عهده‌دار بود که بر روی شهید سلیمانی تحقیق می‌کرد و در جمع‌بندی پیش از اقدام، درباره لزوم ترور شهید به دولت آمریکا تأکید کرده بود.

نایتس با نهادهای نظامی - امنیتی در عراق همکاری گسترده‌ای داشته و تیم‌های جمع‌آوری اطلاعات را در عراق هدایت می‌کند. او ادعا دارد بخش زیادی از اطلاعات را از افراد نزدیک به نیروی قدس در عراق جمع‌آوری می‌کند و برای این منظور یک شبکه پیام‌رسان امن برای تبادل اطلاعات در اختیار این افراد قرار داده است.

براین اساس گزارش اخیر وی درباره کتاب حزب الله نیز دربردارنده اطلاعاتی پیرامون نیروها و روابط داخلی این گروه و سایر گروه‌های مقاومت عراق بوده که به طور عمومی برای اولین بار منتشر شده‌اند. این اطلاعات، از طریق مصاحبه با افرادی که نام آنها منتشر نشده جمع‌آوری شده و طبق ادعای نویسنده بعد از راستی‌آزمایی آن از طریق اشتراک‌گذاری مقاطع منتشر شده‌اند. توجه به این گزارش از این منظر مهم است که مخاطب را از عمق و صحت آگاهی بازیگران ذینفع آگاه ساخته و از سوی دیگر رویکرد و تحلیل آنان از وقایع را به نمایش می‌گذارد.

واژگان کلیدی

مایکل نایتس، کتاب حزب الله، دولت عراق، نیروهای نظامی آمریکا

مقدمه

کتاب حزب الله محبوب ترین گروه مبارز ایران در عراق از زمان شکل گیری آن در اواسط دهه ۲۰۰۰ تا زمان مرگ بنیانگذار آن ابومهدی المهندس در ۳ ژانویه ۲۰۲۰ بود. با این حال فعالیت ها و نفوذ کتاب حزب الله مترادف با نام ابومهدی المهندس نبود؛ همان طور که از زمان مرگ او نشان داده شد. کتاب حزب الله هنوز منبع اصلی حملات ضد آمریکا در عراق است.

اما این جریان از نظر سیاسی کمتر چابک بوده و در یک فضای خصمانه تر برای مبارزه با تروریسم عمل می کند که در آن انکارپذیری و رازداری دوباره اهمیت یافته است. نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نیز متمایل است با الگوی متنوع تر در عراق، با گذار از کتاب حزب الله، با توسل به جناح هایی مانند سراپا الجهاد و سراپا عاشورا ارتباط گرفته و در ارتباط مستقیم تر با اقلیت های عراق، از جمله جوامع سنی مذهب و کردهای فیلی و ترکمن ها فعالیت کند. تاریخ ممکن است مجدداً تکرار شود و ایران شبکه ها و هسته های کوچکتر و همچنین امن تری که خود یادآور شکل گیری کتاب حزب الله است را گسترش دهد.

کتاب حزب الله در خط اول ارزیابی تهدیدات آمریکا قرار دارد که این موضوع ناشی از افزایش آمار حملات به منافع آمریکا در عراق و در آستانه نزدیک شدن به سالگرد هجوم ۳۱ دسامبر ۲۰۱۹ به سفارت ایالات متحده در بغداد و ۳ ژانویه سال ۲۰۲۰ یعنی حمله به کاروان قاسم سلیمانی فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و ابومهدی المهندس معاون رئیس هیات بسیج مردمی عراق قرار دارد.

اگر عناصر حزب الله به حملات خود علیه اهداف آمریکا در عراق ادامه دهند واشنگتن تهدید به اقدام متقابل کرده است.

بعد از تهدید واشنگتن به بستن سفارت خود در بغداد و همچنین اقدام خصمانه در راستای هدف قرار دادن ده ها نفر از اهداف گروه های مقاومت در عراق که بخش اعظم آن رهبران و مقرهای کتاب حزب الله را در بر می گرفت، در ۱۰ اکتبر ۲۰۲۰ سخنگوی غیر نظامی کتاب حزب الله ابومحمد محیی از آتش بس مشروط با نیروهای آمریکایی در عراق در راستای تلاش برای کاهش فشارهای سیاسی بر این جریان در راستای توقف حملات خبر داد. محیی اذعان کرد که فشار سیاسی بر این جریان برای توقف حملات خود، با تهدید آمریکا به نقطه اوج خود رسیده است.

دو روز بعد ابوعلی عسگری، عناصر گروه های مقاومت را به شناسایی و همچنین آماده سازی خود برای حمله به اهداف آمریکایی در عراق و همچنین هواپیماهای آمریکایی - صهیونیستی در تمام عراق در صورتی که آمریکا خاک عراق را ترک نکرد تشویق و دعوت کرد.

در اینجا لازم است تا حد ممکن نگاه دقیق تری به کتاب حزب الله با تفکیک واقعیت از

مطالب غیرواقعی و خیالی صورت بگیرد. در آگوست ۲۰۱۹ نویسنده این مقاله به این نتیجه رسید که شبکه اصلی عصبی نفوذ نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در عراق، ابوالمهدی المهندس و کتائب حزب الله است که بر اساس آن توصیه شده بود این افراد قابلیت و توانمندی مترادفی دارند که البته این امر به میزان زیادی ساده‌انگارانه مطرح شده بود. اکنون نزدیک یک سال پس از ترور ابومهدی المهندس، فرصتی برای نگرستن به قابلیت عملیاتی کتائب حزب الله بدون بهره‌مندی از ظرفیت سیاسی ابومهدی المهندس وجود دارد. در کنار تجربه نگارنده، از زمان ترور ابومهدی المهندس نوعی خواست و آمادگی میان عراقی‌ها برای گفتگوهای خصوصی پیرامون ابومهدی المهندس، کتائب حزب الله و دیگر فصائل (به معنای گروه‌های مسلح در زیان عربی که در عراق برای توصیف شبه نظامیانی که قبل و پس از شکل‌های حشد الشعبی وجود داشته‌اند اطلاق می‌شود) پدید آمد.

برخی رهبران کتائب حزب الله به واسطه اشتغال در هیات حشد الشعبی و همچنین حمله به حکومت یا سرکوب تظاهرات کنندگان، بیش از پیش در عرصه عمومی نمایان و ظاهر شده‌اند. این امر امکان تحقیق و بررسی پیرامون ارتباط ابومهدی المهندس با کتائب حزب الله، تحلیل نفوذ المهندس در مقابل کتائب حزب الله و ارزیابی نقش آینده کتائب حزب الله و ارتباط با نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی را فراهم ساخته است.

در تلاش‌های فشرده چند ساله تحقیقاتی که بر مبنای مقالات مفصل گذشته با عنوان دیده‌بان مرکز مبارزه با تروریسم نمود یافت، نگارنده در روند مرتبط و متداخل پژوهشی را در دوره ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۰ مورد توجه قرار داده است.

نخست‌نگارنده شش بار به عراق سفر کرده و با بیش از ۳۰ نفر از شخصیت‌ها و مقامات امنیتی و سیاسی عراق مصاحبه کرده است. مشروح مصاحبه که معمولاً هر کدام بیش از ۱ ساعت به طول می‌کشد مباحثات جوهری و بنیادین پیرامون شبه‌نظامیان بوده و به صورت ویژه بر روی کتائب حزب الله متمرکز شده است. مصاحبه‌شوندگان شامل شخصیت‌های برجسته سیاسی بودند که بسیاری از آنها شخصیت‌های شیعی بودند که ارتباط و علایق قوی با نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی داشته‌اند. بسیاری از این شخصیت‌ها چندین بار مورد مصاحبه قرار گرفتند و یادداشت‌هایی با جزئیات فراوان برداشته شد. تمامی مصاحبه‌ها بر اساس یک پیش‌زمینه عمیق با توجه به تهدیدات امنیتی عینی که توسط این شبه‌نظامیان تحمیل می‌شود انجام شد و بیشترین میزان دقت و احتیاط به خرج داده شد تا در آینده این امر تضمین شود که این افراد در معرض هیچ‌گونه ارعابی برای همکاری در روند پژوهش قرار نگیرند.

در کنار مصاحبه‌های حضوری و چهره به چهره، نگارنده همچنین اقدام به برقراری ارتباط

گسترده از طریق شبکه وب با مصاحبه شوندگان عراقی با استفاده از اپلیکیشن‌های امن پیام‌رسانی کرد و از خلال این ارتباط، بیش از صدها درخواست اطلاعات خاص برای آزمون و تایید اطلاعات و جزئیات و دیدگاه‌هایی که از منابع چندگانه اخذ شده بود انجام گرفت. همچنین بخش گسترده‌ای از اطلاعات و عکس از طریق سیستم انتقال امن صورت پذیرفت. نگارنده سابقه ۱۶ ساله خود در زمینه مصاحبه با شخصیت‌های عراقی برای ارزیابی اطلاعات به دست آمده را به کار گرفت. تحلیل پیش‌رو محصول یک فرایند اطلاعاتی تلفیقی و ترکیبی است.

این مقاله در هشت بخش تدوین شده است؛ در بخش نخست مقاله، چگونگی تشکیل کتائب حزب‌الله بررسی خواهد شد و اینکه نقش ابومهدی المهندس در تشکیل این جریان چه بوده است. بخش دوم نگاهی به تأثیر واضح و عینی ترور ابومهدی المهندس بر کتائب حزب‌الله دارد. در بخش سوم موازنه درونی قدرت در کتائب حزب‌الله در زمان نگارش مقاله مورد بررسی قرار خواهد گرفت. بخش چهارم به ابعاد غیرنظامی مهم مجموعه سازمان‌های کتائب حزب‌الله که ابومهدی المهندس آن را ساخته بود می‌پردازد. بخش پنجم به توصیف تمرکز و پراکندگی جغرافیایی نیروهای کتائب حزب‌الله اختصاص دارد. بخش ششم نگاهی به نقش عملیات‌های ویژه کتائب حزب‌الله در راستای قدرت‌نمایی ایران از طریق موشک و تروریسم می‌پردازد. بخش هفتم نیز نگاهی به نقش کتائب حزب‌الله در سرکوب تظاهرات‌ها و نقض حقوق بشر خواهد داشت. بخش هشتم یافته‌های کلیدی پژوهش و پیشنهاداتی پیرامون راه‌های احتمالی که کتائب حزب‌الله و دیگر گروه‌ها و نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و شبکه حزب‌الله لبنان در آینده نزدیک اتخاذ خواهند کرد را ترسیم می‌کند.

بازبینی تاریخی: ابومهدی المهندس، گردان و کتائب حزب‌الله

به علت اهمیت روند تاریخی و تأثیر فردی و ارتباطات این نکته ضروری است که هر گونه کنکاشی پیرامون ماهیت کتائب حزب‌الله و ارتباطاتش، با ابومهدی المهندس آغاز گردد؛ ارتباطی که به گذشته دور بازگشته و لازم است نگاهی تازه به تاریخ این جنبش و بنیانگذار آن داشته باشیم. ریشه‌های کتائب حزب‌الله به حزب الدعوه و مجلس اعلی انقلاب اسلامی عراق که توسط ایران تشکیل شد باز می‌گردد. در خلال سال‌های معارضه و مبارزه علیه رژیم بعث در عراق (بین سال‌های ۱۹۶۸ تا ۲۰۰۳) حزب الدعوه جناح نظامی - عملیاتی پنهان خود را با عنوان مجاهدین گسترش داد. نیروهای این جناح که ارتباط قوی با نهاد اطلاعاتی ایران داشت، شماری از حملات تروریستی در کویت در سال ۱۹۸۳ را انجام دادند. یکی از شخصیت‌های عراقی متهم در این زمینه که بعداً به صورت غیابی توسط کویت محکوم به مرگ شد ابومهدی المهندس با نام واقعی جمال جعفر محمد علی آل ابراهیم بود.

هم راستا با عملیات‌های پنهانی، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شاخه نظامی مجلس اعلی انقلاب اسلامی عراق را ایجاد کرد؛ شاخه نظامی با نام لشکر بدر که نیروهای آن علیه عراق حاکمیت صدام به عنوان سازمان رزم مجلس اعلی انقلاب اسلامی عراق در طی دوران جنگ عراق و ایران جنگیدند. ابومهدی المهندس جانشین فرمانده لشکر بدر تا سال ۲۰۰۲ بود؛ به این معنا که وی عملیات‌های روزانه را اداره و مدیریت می‌کرد. رییس امروز سازمان بدرهادی العامری در آن زمان رییس ستاد لشکر بدر بود. مصطفی عبدالحمید حسین العتابی که به عنوان ابو مصطفی الشیبانی یا حمید ثجیل واریج العتابی نیز معروف است، فرماندهی محور بغداد و ابو منتظر الحسینی (تحسین عبد مطر العبدی و مدیر کنونی عملیات هیات حشد الشعبی) فرماندهی تیپ چهارم بدر را برعهده داشتند. تجربه ابومهدی المهندس در فرماندهی و راهبری لشکر بدر و همچنین عملیات‌های چریکی علیه رژیم صدام منجر به آن شد که شبکه‌هایی ایجاد شود که به عنوان هسته‌های اولیه جذب نیرو در کتائب حزب الله و حمایت و پشتیبانی از عملیات‌های این جریان در آینده محسوب شوند.

بستر و مراکز شکل‌گیری گروه‌های ویژه در عراق

در اواخر سال ۲۰۰۲ ابومهدی المهندس از سازمان بدر کناره‌گیری کرد و به نظر می‌رسید این امر به خاطر عدم تمایل وی برای همکاری با عراقی‌هایی بود که با آمریکا در صحنه سیاسی این کشور پس از اشغال عراق همکاری داشتند. اینکه این امر یک انگیزه ایدئولوژیک بود یا به خاطر مخاطرات ناشی از دستگیری در پی فعالیت‌های تروریستی گذشته صورت گرفت ولی در نهایت منجر به آن شد که ابومهدی المهندس و ابو مصطفی الشیبانی با دیگر هم‌زمان نسل خود از سازمان بدر در سال ۲۰۰۳ وارد عراق نشدند و به جای آن بر روی اولویت‌های فوری پس از جنگ چون عملیات‌های نظامی علیه سازمان مجاهدین خلق و علیه خائنین عراقی که متهم به بمب‌گذاری در دفاتر لشکر بدر و معارضه شیعه بود متمرکز شدند.

ابومهدی المهندس در انتخابات ژانویه ۲۰۰۵ به عنوان نماینده مستقل به مجلس عراق راه یافت. وی بار دیگر در انتخابات دسامبر ۲۰۰۵ برای بار دوم به عنوان نماینده مجلس عراق انتخاب شد. ابومهدی المهندس دارای روابط قوی با نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بود و مشاور امنیتی نخست وزیر عراق یعنی ابراهیم جعفری در خلال دوران نخست وزیری وی از می ۲۰۰۵ تا می ۲۰۰۶ بود. ابومهدی المهندس به عنوان حلقه اصلی ارتباط میان جنگجویان عراقی و فرماندهان ارشد سپاه پاسداران انقلاب اسلامی چون قاسم سلیمانی بود. در کنار ابومهدی المهندس، ابو مصطفی الشیبانی جوان، فرماندهی لجستیک و پشتیبانی را اداره می‌کرد که

آمریکایی‌ها آن را شبکه شیبانی خطاب می‌کردند.

بر اساس اطلاعات شاهدین مطلع و آگاه، ابومهدی المهندس را باید به عنوان بنیانگذار بسیاری از گروه‌های شبه نظامی شیعه ضد ائتلاف در نظر گرفت؛ اجرای عملیات تسلیح جیش المهدی در خلال درگیری‌های دوگانه نجف در سال ۲۰۰۴ و همچنین متعاقب آن انشقاق عصاب اهل الحق از حلقه تندروهای جیش المهدی، بخشی از افتخارات وی است.

یکی از مصاحبه‌شوندگان که ارتباط نزدیکی با کتائب حزب‌الله دارد بیان کرد: بدر را باید نخستین مرکز رشد به حساب آورد و بعد از آن جیش المهدی را باید مرکز رشد گروه‌های شبه نظامی در عراق محسوب کرد. بر اساس گفته‌ها و نقل قول وی، هم سازمان بدر و هم جیش المهدی به عنوان مرکز جذب نیرو برای شبکه‌های ضد ائتلاف در عراق که به وسیله نیروی قدس سپاه پاسداران مدیریت و راهبری می‌شدند بوده‌اند؛ همان گونه که لشکر بدر از دهه ۱۹۸۰ توسط ایران راهبری و مدیریت شده است.

تشکیل کتائب حزب‌الله

تشکیل رسمی کتائب حزب‌الله با آن نام پرطمطراق و با الگوگیری از مدل حزب‌الله لبنان، از شماری از رویدادها و تحولات نشأت گرفت. همانگونه که حمدی مالک بیان می‌دارد نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در پی یافتن یک شبکه امن عملیاتی و با انضباط در مقایسه با جیش المهدی و عصاب اهل الحق بود. در فاصله زمانی میان دسامبر ۲۰۰۶ تا سپتامبر ۲۰۰۷، نیروهای جدید عملیات ویژه آمریکا شماری از فرماندهان نیروی قدس و همچنین فرماندهان گروه‌های خاص را در عراق دستگیر کردند. در همین دوران ابومهدی المهندس هنگامی که هویت وی آشکار شد و کویت به اتهام اقدامات تروریستی از سال ۱۹۸۳ وی را تحت تعقیب قرار داد از عراق فرار کرد. برادر ابومصطفی الشیبانی توسط نیروهای ائتلاف در آوریل ۲۰۰۷ دستگیر شد و ابومصطفی الشیبانی در سپتامبر ۲۰۰۷ توسط آمریکا به عنوان تروریست در لیست سپاه قرار گرفت.

حلقه داخلی جنبش جدید کتائب حزب‌الله از جنگجویان منتخب ۵ گروه شامل تیپ ابوالفضل العباس، کتائب کربلا، کتائب زید بن علی، کتائب علی اکبر و کتائب السجاد بودند. تا قبل از سال ۲۰۰۷ از این گروه‌ها برخی اوقات در اطلاعات ائتلاف به عنوان ائتلاف ۵ گانه یاد می‌کردند (هرچند گروه‌های شیعه کوچک‌تری نیز وجود داشت اما چیزی بیش از سرایا مختار، سرایا القصار، ۱۵ شعبان، حرکه حزب‌الله فی العراق و حرکه سید الشهداء نبودند)

در ایران در اردوگاه نیروی قدس در کرمانشاه ابومهدی المهندس با کمک نیروی قدس و مربیان حزب‌الله لبنان کادر ابتدایی کتائب حزب‌الله را ایجاد کرد.

کتاب حزب الله استاندارد جدیدی برای امنیت عملیاتی ایجاد و تنظیم کرد. قبل از عقب نشینی آمریکا از عراق در سال ۲۰۱۱ کتاب حزب الله هرگز سازمانی بزرگتر از ۴۰۰ عضو نبود. بخش اعظم اعضای این جریان را هواداران لشکر بدر که دارای املاک و وابستگان در ایران بودند تشکیل می دادند؛ هرچند که بخشی از تندروهای صدری نیز به آن پیوستند. ورود افراد تازه وارد به این جریان تنها بر مبنای توصیه و تضمین یکی دیگر از اعضا از طریق فرم خاص هواداری از طریق بستگان و شبکه های عشایری صورت می گرفت.

در بین سال های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۱ سال های باقی مانده حضور آمریکا در عراق، هسته های حملات کتاب حزب الله شماری از حملات موثر و پیشرفته را علیه نیروهای ائتلاف انجام دادند. آمریکا با شناسایی چنین وضعیتی، کتاب حزب الله و ابو مهدی المهندس را در دسامبر سال ۲۰۰۹ در لیست تروریسم قرار داد. تا زمان خروج آخرین سرباز آمریکایی از خاک عراق، کتاب حزب الله عملیات های فعالانه خود با عنوان مقاومت را استمرار بخشید. در ژوئن سال ۲۰۱۱ کتاب حزب الله حملاتی را علیه نیروهای آمریکایی انجام داد و در راستای تضمین خروج آمریکا از عراق ۱۵ نفر از نیروهای آمریکایی را به قتل رساند.

سوریه و داعش: تحول کتاب حزب الله در بین سال های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۴

عقب نشینی نیروهای آمریکایی از عراق در پایان سال ۲۰۱۱ کتاب حزب الله را در وضعیتی که مأموریت خاصی نداشت قرار داد و تهدید وجودی را بر این جریان تحمیل کرد. راه حلی که در برابر این سرگشتگی و چالش وجود داشت اتحاد و هم پیمانی فرامرزی با آنچه که محور مقاومت نامیده می شد بود که شامل ایران، حزب الله لبنان و نظام بشار اسد در سوریه می شد. در کنار آموزش و تجهیز شبه نظامیان شیعه بحرینی و عربستانی برای نبرد و مقابله با حکومت های تحت حاکمیت اهل سنت کشورشان، کتاب حزب الله با دیگر جریانات هوادار ایران وارد مداخله در جنگ داخلی سوریه شد. در سوریه ابو مهدی المهندس و کتاب حزب الله به عنوان فصائل عراقی این فرصت را یافتند که دین خود را به ایران و حزب الله که به خاطر احتمال فروپاشی قریب الوقوع نظام بشار اسد تحت سخت ترین فشارها بودند ادا کنند.

همان گونه که ایمن التیمی روایت و رویداد نگاری کرده است جنگجویان عراقی انتقال یافته از عراق تحت عنوان موجودیتی با نام قوا الحیدریه یا حیدریون که متشکل از گروه اعزامی از جنگجویان عراقی از کتاب حزب الله، عصایب اهل الحق و کتاب سید الشهداء بود تشکیل شد. حیدریون ارتباط مستقیم با سپاه پاسداران انقلاب اسلامی داشته و به صورت آشکاری دامنه گسترده ای از عملیات ها در داخل سوریه فراتر از شهر دمشق مانند حلب در مقایسه با لشکر

ابوالفضل العباس انجام می‌داد.

در سوریه بهترین واحد عملیاتی حیدریون متعلق به کتائب حزب‌الله، حرکت النجباء و کتائب سید الشهداء به عنوان پروژه جدید ابومصطفی الشیبانی بود؛ این در حالی بود که واحدهای سازمان بدر و همچنین واحدهای عصائب اهل الحق در مقایسه با این واحدهای کارآمد، کارآمدی کمتری در مقایسه با دیگر نیروها و واحدهای اعزام شده به سوریه داشتند. خدمات کارآمد و موثر در سوریه موجب شد تا کتائب حزب‌الله، النجبا و کتائب سید الشهداء در میان فصایل در جایگاه محوری قرار گرفته و به عنوان قطب‌های گروه‌های مقاومت مطرح شوند. نیاز به نیروی نظامی بیشتر در سوریه یکی از محرکه‌ها و دلایل افزایش عناصر کتائب حزب‌الله فقط در خاک سوریه از ۴۰۰ نفر در سال ۲۰۱۱ به حوالی ۲۵۰۰ نفر در سال ۲۰۱۳ بود؛ هر چند که متعاقب آن، پذیرش و جذب نیروی گسترده‌ای نیز از شیعیان سوریه در مناطق مورد تهدید چون فگغه و مفریا در استان ادلب صورت گرفت.

بر اساس مصاحبه ایمن التمیمی با جنگجویان سوری کتائب حزب‌الله، تشکیل کتائب حزب‌الله در سوریه با عنوان کتائب حزب‌الله جناح سوریه یا شاخه سوریه انجام پذیرفت. در سال‌های بعد جنگجویان کتائب حزب‌الله به صورت شناور میان پیوستن به واحدهای کتائب حزب‌الله در سوریه یا جدا شدن از تیپ ایرانی روح الله وابسته به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در حال نقل و انتقال بودند. کتائب حزب‌الله در سوریه از شمار بالای تلفات شامل مجروحان و همچنین کشته‌شدگان خود در مقایسه با میزان تلفات گذشته تحمیل شده به هسته‌های پنهان آن به وسیله نیروهای آمریکایی در عراق رنج می‌برد.

صعود ابومهدی المهندس در خلال جنگ علیه داعش

با بازگشت به عراق، ابومهدی المهندس جاه‌طلبی‌ها و بلندپروازی‌هایی در سطح داخلی برای مرحله پیش‌روی کتائب حزب‌الله داشت. از وقتی که اهرم فشار آمریکایی‌ها در سال ۲۰۱۰ شروع به کم‌رنگ شدن کرد، ابومهدی المهندس به عراق بازگشت و در «منطقه سبز» مستقر شد. وی روابط خود با نوری مالکی نخست‌وزیر وقت عراق را تقویت کرد. با توجه به تشدید وضعیت امنیتی در بین سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۳، نوری مالکی بر روی گروه‌هایی چون کتائب، عصائب، حرکه حزب‌الله نجبا، کتائب امام علی و کتائب جندالامام به عنوان نیروهای کمکی تکیه کرد. ابومهدی المهندس شروع به رایزنی و لابی کردن با نوری مالکی به منظور ایجاد یک نیروی نظامی دولتی با عنوان گردان‌های دفاع مردمی (سرایا الدفاع الشعبي) نمود که تحت فرماندهی نخست‌وزیر اقدام و فعالیت نماید و هم‌راستا با دیگر نیروهای نظامی متعارف قرار گیرد. در این دوران جنگجویان کتائب حزب‌الله

در عراق به عددی نزدیک به ۷۵۰ نفر بالغ می شدند (از ۴۰۰ نفر جنگجو در سال ۲۰۱۱). ابومهدی المهندس به سرعت از فرصت فتوای آیت الله سیستانی در ۱۳ ژوئن ۲۰۱۴ برای بسیج عمومی گسترده علیه داعش استفاده کرد تا بنیان های دولتی نیروی تحت امر خود را با ۱۶۰ هزار نیروهای بسیج مردمی تضمین و از آن دفاع نماید. یک بازیگر سیاسی تمام عیار با حمایت قوی فرماندهی نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قاسم سلیمانی منجر به آن شد که ابومهدی المهندس کنترل هیأت حشد الشعبی را به عنوان مدیر اجرایی و معاون برعهده گرفت؛ چیزی که تا حد زیادی مشابه نقش وی به عنوان معاون در سازمان بدر بود که پیشتر ذکر شد. همان گونه که نگارنده در دیده بان مرکز مبارزه با تروریسم به آن پرداخته و متعاقب آن در پژوهش دیگری که نگارنده همکاری داشته است بیان شد، ابومهدی المهندس بخش اعظمی از ستاد هیأت حشد الشعبی شامل فرماندهی عملیاتی، واحدهای نظامی و آفندی و همچنین واحدهای موشکی، مهندس ضدتانک و اطلاعات (پشتیبانی رزم و نبرد) را در اختیار گرفت. همان گونه که در بخش بعدی اشاره خواهد شد، کتاب حزب الله در مرکز شبکه کنترل ابومهدی المهندس بود و همچنین نقش های بسیار حساس و کلیدی در داخل هیأت حشد الشعبی به کتاب سپرده شد.

نیروهای رزمی کتاب حزب الله با شکل گیری تیپ های ۴۶، ۴۷ و (با تعداد تقریبی حدود ۷۵۰۰ جنگجو) به صورت گسترده ای توسعه یافت؛ علاوه بر آن با نیروهای جناح سوری کتاب حزب الله که ۲۵۰۰ جنگجو بودند عدد کلی نیروهای نظامی کتاب حزب الله بالغ بر ۱۰ هزار جنگجو شد. این گسترش عظیم و ناگهانی، برای نخستین بار کتاب حزب الله را به نیرویی شناخته شده و همچنین نیرویی مردمی مطرح ساخت؛ اگرچه بسیاری از سلسله مجموعه های جدید جذب شده در کتاب حزب الله نسبت به ماهیت این جنبش در زمان بی نظمی های اجتماعی در سال ۲۰۱۴ ناآگاه بودند و اطلاعی نداشتند و این موضوع منجر به آن شد که بسیاری از جنگجویان تازه وارد به صورت تصادفی به یگان های حشد الشعبی در پادگان های این هیأت مانند تاجی و سامرا گماشته شدند. همان گونه که حمدی مالک اخیرا اشاره کرده است گسترش حشد، منجر به نوعی تغییر و تحول و همچنین نوعی تصفیه در لایه های عضویت کتاب حزب الله گردید.

از فرماندهان رده بالای کتاب حزب الله به عنوان دایی (الخال) یاد می شد. (همان گونه که مالک بیان کرده است ابومهدی المهندس دارای عنوان منحصر به فرد بوده است. از او به عنوان ارشد یا الشایب یاد می شد) حلقه داخلی مأموران مورد اعتماد کتاب حزب الله لایه مر بیان بودند که معلم نامیده می شدند. براساس آن این مر بیان به عنوان بدنه یا اجسام به شمار می رفتند که این مر بیان جنگجویان با سابقه و پیش کسوت با پیشینه جهادی بوده و همچنین آگاهی نسبی نسبت به چگونگی کارکرد و فعالیت کتاب حزب الله داشتند. بخش اعظم اعضای امروز کتاب حزب الله

ارقام نامیده می‌شوند که هیچ‌گونه اطلاعاتی در اختیار آنان قرار نمی‌گیرد و حتی اسامی حقیقی فرماندهان مستقیم خود را هم نمی‌دانند. این لایه جدید بیرونی، اعضای آن چیزی را تشکیل دادند که از آن به عنوان کتائب حزب‌الله بزرگ یاد می‌شود. این لایه بیرونی در مقایسه با جریان فوق‌العاده امنیتی و کوچک قبل از ۲۰۱۴ بسیار متفاوت است.

روابط تغییر یافته ابومهدی المهندس با کتائب حزب‌الله

جنگ علیه داعش تغییرات مهم دیگری را برای ابومهدی المهندس به ارمغان آورد. از آنجا که هماهنگی و مدیریت تعداد زیادی از جنگجویان وابسته به هیأت حشدالشعبی تبدیل به دغدغه همیشگی و دائمی ابومهدی المهندس شده و بخش اعظم وقت وی را می‌گرفت، بین وی و کتائب حزب‌الله فاصله ایجاد شده بود. برای نخستین بار وی ارتباطاتی قوی با فرماندهان کلیدی نظامی چون سرلشکر یارالله معاون رئیس ستاد عملیات ارتش (از سال ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۹) برقرار کرد. ابومهدی المهندس بخش اعظم وقت خود را صرف تقویت و نزدیک کردن روابط شخصی خود با شیعه‌های ترکمن و همچنین شیعیان کرد فیلی و علاوه بر آن جوامع شبکی، ایزدی و کاکایی کرد؛ جوامعی که در معرض بیشترین تهدیدات از سوی داعش بودند. وی همچنین تلاش زیادی برای ایجاد رابطه جدید با قبایل سنی در مناطق شمال و غرب عراق به طور ویژه قانون‌شکنان اصلی چون استاندار سابق صلاح‌الدین احمد الجبوری (معروف به ابومازن) مشعان الجبوری، خمیس خنجر و خاندان کربولی در الانبار کرد.

شایان ذکر است ابومهدی المهندس این ارتباطات را در راستای بهره‌برداری نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایجاد کرد؛ نه برای کتائب حزب‌الله. ارتباطات با سنی‌ها و همچنین دیگر اقلیت‌ها در شمال عراق طی همکاری ابومهدی المهندس و حلقه‌ای از افسران نیروی قدس سپاه پاسداران صورت می‌گرفت که از معروف‌ترین این افراد می‌توان به سفیر ایران در بغداد ایرج مسجدی اشاره کرد. در این زمینه افراد مورد اعتماد ابومهدی المهندس شامل فرمانده شیعه ترکمن ابورضا یلماز النجار و محمد المهدی البیاتی بوده که به جای اینکه به رهبران مشهور سازمان بدر نزدیک شوند با ابومهدی ارتباط گرفته بودند. این ارتباطات نیز منفعتی خاص برای کتائب حزب‌الله نداشت. این موارد تأکیدی بود بر مسیری که در آن ابومهدی المهندس از پیوند و اتحاد نخستین خود با کتائب حزب‌الله در زمانی که جنگ علیه داعش در حال به اتمام رسیدن بود فاصله می‌گرفت. یکی از مقامات عراقی که تجربه مستقیم همکاری با کتائب حزب‌الله را دارد به نگارنده گفت ابومهدی المهندس عضو ساختار رهبری کتائب حزب‌الله نبود اما وی بر کتائب نظارت داشت و تا زمان ترور با کتائب همکاری و فعالیت داشت. اگرچه وی به صورت مستقیم بر کتائب

حزب الله در عراق نظارت داشت اما ابومهدی المهندس به صورت کارآمد و مؤثری رهبر تمامی جنگجویان وابسته به ایران در عراق بود. تصمیمات وی بر تمامی این جنگجویان حاکم بود و نه فقط بر کتائب حزب الله عراق. در پایان سال ۲۰۱۷ ابومهدی المهندس با فاصله گرفتن سریع از امور نظامی، در کشاکش تشکیل حکومت عراق متعاقب انتخابات ژوئن ۲۰۱۸ بود. وی به صورت کامل و عینی به بررسی نامزدهای ریاست جمهوری و نخست‌وزیری پرداخت و در فرایند تولد کابینه جدید فعالیت کرد. ابومهدی المهندس یکی از دو شخصیت تأثیرگذار برای عادل عبدالمهدی نخست‌وزیر ضعیف عراق بود به طوری که به صورت روزانه بر وی نفوذ داشت و این نفوذ روزانه افزایش می‌یافت. شخص دیگر ابو جهاد (با اسم واقعی محمد الهاشمی) رئیس دفتر نخست‌وزیر بود. عادل عبدالمهدی به شدت تحت تأثیر ابومهدی المهندس بود و وی را دوست داشت. عادل عبدالمهدی وی را به عنوان شخصیتی که غیر عادلانه توسط آمریکا به خاطر اقداماتش در کویت در دوران صدام مجازات شده بود می‌نگریست.

هنگامی که جنگ علیه داعش خاتمه یافت ابومهدی المهندس شروع به گسترش ابزاری منسجم برای فرایند تثبیت و تقویت جنگجویان متمرّد در قالب مدیریت امنیتی مرکزی هیأت حشد الشعبی تحت فرماندهی مسئول کتائب حزب الله ابوزینب اللامی (با نام واقعی حسین فلاح عزیز اللامی) کرد. دیدگاه ابومهدی المهندس نسبت به هیأت حشد الشعبی تثبیت و تقویت حشد در قالب واحدهای کوچک‌تر، چابک‌تر و قوی بود و اینکه برخی از گروه‌های مقاومت خود را از فعالیت‌های بین‌المللی در راستای حمایت از آنچه محور مقاومت نامیده می‌شد جدا سازند. نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و ابومهدی المهندس به واگذاری مأموریت‌های کلیدی به عوامل کتائب حزب الله ادامه دادند؛ برخی از نمونه‌های آن عبارتند از: حمایت اطلاعاتی برای سرکوب تظاهرات کنندگان در اکتبر ۲۰۱۹، حمله پهبادی به عربستان سعودی در می ۲۰۱۹ که با کمک کتائب حزب الله از داخل خاک عراق تسهیل شد، تأمین امنیت فرودگاه پروازی تل اشح از سوی کتائب حزب الله درست در غرب جواله (راشد) ۳۵ کیلومتری جنوب غربی شهر کرکوک، جایی که سپاه پاسداران از آن برای پرتاب و بازیابی پهبادهای شناسایی خود استفاده می‌کند (در این زمینه از این فرودگاه برای شناسایی اهداف برای حمله راکتی و دقیق در ۸ سپتامبر ۲۰۱۸ به وسیله ایران علیه مقر حزب دموکرات کردستان ایران در شهر کویه در کردستان عراق استفاده کرد؛ حمله راکتی که در آن ۱۴ نفر کشته و ۴۲ نفر از عناصر معارضة کرد مجروح شدند. جایی که تانک‌های m1 آبرام در آن تفکیک شده و اجزای آن در نوامبر ۲۰۱۷ به ایران فرستاده شد) و حمایت کتائب حزب الله از تکنسین‌های ایرانی که فرایند بازسازی کمپ سعد در بعقوبه - در استان دیالی را برعهده داشتند.

بازگشت کتائب حزب الله به مقاومت بعد از ۲۰۱۷

از زمان آغاز بازگشت چکمه‌های سربازان آمریکایی به عراق در سال ۲۰۱۴ کتائب حزب الله اطمینان حاصل کرد که نیروهای آمریکایی در سایه در عراق باقی خواهند ماند و بر همین اساس این نیروها را در هر منطقه که حضور داشتند (به جز اقلیم کردستان) تحت نظر گرفت. شروع این بازی در واقع آغازی بود برای مسیری که کتائب حزب الله برای تلاش فعالانه برای اخراج نیروهای آمریکایی از پایان سال ۲۰۱۷ به بعد در پیش گرفته بود؛ یعنی زمانی که هنگامی که خلافت اسلامی داعش به صورت فیزیکی در عراق فروپاشید و نیازی به حضور بلندمدت نیروهای آمریکایی برای حمایت عملیات‌های اصلی نظامی نبود و اسرائیل حملاتی علیه کتائب حزب الله در سوریه در سال‌های ۲۰۱۸، ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ انجام داد. حداقل یکی از حملات اسرائیل، واحدهای حمل موشک کتائب حزب الله در داخل خاک عراق را در سال ۲۰۱۹ هدف قرار داد. تا میانه سال ۲۰۱۹ هم آمریکا و هم اسرائیل کتائب حزب الله را به عنوان دشمن اصلی خود در عراق نگریسته و بر آن متمرکز بودند؛ این در حالی بود که کتائب حزب الله سفارت آمریکا در بغداد را به عنوان مرکز کنترل نیروها در پشت صحنه تظاهرات اکتبر ۲۰۱۹ می‌نگریست و ادعا می‌کرد که سفارت ورای آن چیزی است که وی آن را ارتش سایبری آمریکا در عراق می‌خواند.

شاخصه‌های بسیار قوی وجود دارد که کتائب حزب الله در حالت آماده‌باش و آمادگی برای تشدید درگیری با آمریکا در داخل خاک عراق از اکتبر ۲۰۱۹ به بعد بوده است. این آمادگی مستلزم تحویل کمک‌هایی از طریق مرز ایران و عراق بود که حداقل در بردارنده ۴ کانتینر موشک‌های غیرهدایت‌شونده ۱۰۷ میلی‌متری، ۱۲۲ میلی‌متری، کالیبر ۲۴ میلی‌متری، سیستم‌های دفاع هوایی انفرادی و سلاح‌های تک‌تیرانداز ۷۰ میلی‌متری می‌شد.

آمریکا در ۷ نوامبر ۲۰۱۹ یک حمله موشکی شدید علیه نیروهای آمریکایی دریافت کرد و متعاقب آن در ۲۷ دسامبر ۲۰۱۹ یکی از نیروهای آمریکایی توسط کتائب حزب الله کشته شد و آمریکا در عملیاتی انتقام‌جویانه و تلافی‌جویانه ۲۵ نفر از عناصر کتائب حزب الله را کشت و ۵۰ نفر دیگر را زخمی کرد که از این تعداد، چهار نفر از رهبران میانی کتائب حزب الله بودند. تهاجم و حمله به سفارت آمریکا در بغداد در ۳۱ دسامبر ۲۰۱۹ که ابومهدی المهندس و کتائب حزب الله آن را به عنوان تلافی و انتقام حمله هوایی هدایت کردند، مؤلفه تعیین‌کننده در تصمیم آمریکا برای ترور ابومهدی المهندس و قاسم سلیمانی در ۳ ژانویه ۲۰۲۰ بود.

کتاب حزب الله بعد از ترور ابومهدی المهندس

حتی تاکنون تفکیک قدرت ابومهدی المهندس از قدرت کتاب حزب الله دشوار بوده است. ترور ابومهدی المهندس در ۳ ژانویه ۲۰۲۰ و همراه با آن ترور فرمانده ارشد یعنی قاسم سلیمانی امکان بررسی توان عملیات و قدرت مانور کتاب حزب الله بدون بهره‌مندی از مهارت‌های سیاسی قابل ملاحظه و تأثیرگذار ابومهدی المهندس را ایجاد کرد. کتاب حزب الله خود را به صورت آشکار در میان مجموعه فرماندهان گردان‌های مقاومت که مستقیم برای ملاقات با جانشین سلیمانی در نیروی قدس سپاه پاسداران یعنی سرتیپ اسماعیل قآنی به ایران رفته بودند نشان نداد و تصمیم به پناه‌گرفتن و بازیابی خود کرد. مانند تمامی گروه‌های مقاومت، کتاب حزب الله با رویکرد سرسختانه و جسورانه در ارتباطات عمومی خود، راهبرد فعالیت پنهانی و زیرزمینی مانند دیگر شبه‌نظامیان را رد کرد. کتاب حزب الله به صورت مستمر دو هدف را از زمان هدف قرار گرفتن نیروهایش توسط آمریکا در ۲۹ دسامبر ۲۰۱۹ و به صورت ویژه از زمان ترور ابومهدی المهندس دنبال کرده است؛ نخست اخراج آمریکا و همچنین ممانعت از اینکه یک شخصیت سیاسی قوی طرفدار غرب نخست‌وزیر عراق شود.

اخراج نیروهای آمریکایی

کتاب حزب الله حامی و طرفدار آشکار و پایدار اخراج نیروهای نظامی آمریکایی از عراق در سال ۲۰۱۱ و از سال ۲۰۱۷ بوده است. قبل از ترور ابومهدی المهندس، کتاب حزب الله کمپین گسترده‌ای را به صورت عمومی به راه انداخت و همچنین تهدیدات مکتوبی را برای نمایندگان مجلس عراق برای تحت فشار قرار دادن نمایندگان پارلمان عراق برای رأی دادن به مصوبه اخراج نیروهای آمریکایی در عراق ارسال می‌کرد. این اربعاب در ۵ ژانویه ۲۰۲۰ به اوج خود رسید و در نهایت در این تاریخ نمایندگان مجلس عراق در قالب مصوبه‌ای به خروج نیروهای آمریکایی رأی دادند (مصوبه‌ای که هیچ اثر قانونی نداشت زیرا فاقد حد نصاب لازم رأی‌گیری بوده است).

عدنان المحمداوی فرمانده کتاب حزب الله (که براساس اطلاعات شناسایی آمریکایی از وی به عنوان شیخ عدنان الحمیداوی یاد می‌شود) از سوی آمریکا در این زمینه مسئول شناخته شد. کتاب حزب الله علیه حضور آمریکا در عراق به افزایش بسیج نیرو پرداخته و به صورت مکرر دیگر گروه‌ها را به خاطر رویکرد محتاطانه‌شان نسبت به خروج نیروهای آمریکایی سرزنش کرد. در اوایل ماه می ۲۰۲۰ کتاب حزب الله به تمامی عراقی‌ها هشدار داد تا ۱۵ می از مقرهای ائتلاف به میزان ۱۵۰۰ متر فاصله بگیرند در غیر این صورت در معرض خطر حملات کتاب حزب الله قرار خواهند گرفت.

کتاب حزب الله اتهام ارتکاب حملاتی که عملاً انجام می‌دهد را رد می‌کند. کتاب حزب الله تاکنون ادعایی پیرامون حمله به نیروهای آمریکایی نداشته است و به صورت عملی انجام حمله در ۱۱ مارس ۲۰۲۰ و حمله راکتی به پایگاه تاجی که در آن دو سرباز آمریکایی و یک سرباز انگلیسی کشته شدند را رد کرد. آشکار است که تقریباً بخشی از ۵۷ حمله راکتی به آمریکا و نیروهای ائتلاف در ۹ ماه نخست سال ۲۰۲۰ به وسیله کتاب حزب الله انجام شده است؛ این در حالی است که نسبت حملات کتاب نامشخص است. در ۲۵ ژوئن ۲۰۲۰ حکومت عراق به مقر کتاب در منطقه البوعیسی در جنوب بغداد یورش برد و ۱۴ نفر از عناصر کتاب حزب الله را که مستقیم به دست داشتن در حمله راکتی پیشین به وسیله کشف اثرانگشت متهم بودند دستگیر کرد. میزان نقش آفرینی کتاب حزب الله در ۶۶ بمب‌گذاری کنار جاده‌ای علیه کاروان‌های تجهیزات آمریکا یا ائتلاف در ۹ ماه نخست ۲۰۲۰ یا ۳ حمله به مقرهای دیپلماتیک در همان بازه زمانی نیز ناشناخته و نامعلوم است.

چیزی که آشکار و واضح است کتاب حزب الله از گسترش نام‌های گروه‌های جدید برای برعهده گرفتن انجام این حملات استفاده می‌کند. شیوه کتاب حزب الله ایجاد گروه‌های ساختگی است که این حملات را برعهده گرفته و از هویت‌های این گروه‌ها استفاده و متعاقب آن کتاب حزب الله با ایفای نوع نقش پوششی آن را قادر می‌سازد تا هم جز هیأت حشد الشعبی باقی مانده و همچنین از انتقادات سیاسی به این جریان مبنی بر ایجاد اختلال در ثبات عراق جلوگیری نماید یعنی استفاده از تکنیک ایجاد ابهام و سردرگمی که به بهترین نحو در بحرین انجام شده است.

این گرایش اخیر در عراق به صورت قابل توجهی در ماه می ۲۰۱۹ مشاهده شد یعنی هنگامی که ویدیویی منتشر شد که در آن گروهی، از تأسیس جبهه انقلابیون آزاد ضد آمریکا خبر دادند و به نظر می‌رسید عناصر آن از افراد تندرو جدا شده از عصاب اهل الحق، سرایا عاشورا، سرایا طلیعه الخراسانی، کتاب سید الهشدا، لوا الطفوف، کتاب جند الامام، بدر، کتاب حزب الله، کتاب امام علی و سرایا السلام بودند. تشکیلات بعدی که در این زمینه تأسیس شد عصبه الثائرين در ۱۵ مارس ۲۰۲۰ بود و متعاقب آن ارتش مقاومت اسلامی که ادعا می‌کرد ترکیبی از شبه‌نظامیان موجود گروه‌های مقاومت چون بدر، کتاب حزب الله، عصاب اهل الحق، کتاب سید الشهداء و کتاب امام علی است، در ۲۶ آوریل ۲۰۲۰ یعنی ۱۰۰ روز پس از ترور قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس موجودیت خود را اعلام کرد. از آن زمان به بعد شمار گروه‌های این چنینی سر به فلک کشیده است از این گروه‌ها می‌توان به سرایا المنتقم، اصحاب الکهف، ثار المهندس، ثوار ثوره العشرين الثانیه، سرایا الاوفياء الدم، ربع الله و قاسم الجبارین اشاره کرد.

کتاب حزب الله در گزارش مایکل نایتس به پنتاگون

کتاب حزب الله در مورد شخصیت‌های حکومت عراق و همچنین روندهای حکومت به صورت آشکار و علنی روند تهدید را در پیش گرفته است. در ۲ مارس ۲۰۲۰ به عنوان مثال ابوعلی عسکری از مقامات کتاب حزب الله، به سیاستمداران عراقی نسبت به انتصاب مصطفی الکاظمی به عنوان نخست‌وزیر آینده عراق هشدار داده و بیان داشت وی یکی از افرادی است که متهم به کمک به دشمن آمریکایی برای انجام جنایت ترور فرماندهان پیروزی حاج قاسم سلیمانی و همراه وی الحاج ابومهدی المهندس است و ما انتصاب وی را به مثابه اعلان جنگ به مردم عراق که آنچه از امنیت عراق باقی مانده است را به آتش می‌کشاند در نظر می‌گیریم.

کتاب حزب الله رویکردی به شدت خصمانه علیه مصطفی الکاظمی داشته و وی را در دوران تصدی پست ریاست دستگاه اطلاعات ملی عراق به عنوان شخصیتی طرفدار غرب می‌نگریست. در آوریل ۲۰۲۰ نزدیک به ۱۰۰ نفر از جنگجویان کتاب حزب الله که برخی از آنها مجهز به آر.پی.جی و نارنجک‌انداز بودند در منطقه سبز بغداد به الکاظمی یورش برده و به مدت یک ساعت وی را متوقف کردند و برخی از اعضای تیم امنیتی وی را بازداشت نمودند. کتاب حزب الله همچنین از کانال‌های آنلاین برای افشا ساختن اسامی افسران ارشد دستگاه امنیت ملی عراق به ریاست الکاظمی استفاده کردند. در نهایت کتاب حزب الله در قانع ساختن دیگر جریان‌ها برای متوقف کردن الکاظمی در مقابل حمایت از انتصاب وی از سوی آیت الله سیستانی، مقتدا صدر و جامعه بین‌المللی ناکام ماندند و وی در ۶ می ۲۰۲۰ به عنوان نخست‌وزیر عراق منصوب شد. کتاب حزب الله از این شکست آسیب دید و مجبور شد که انتصاب وی به پست نخست‌وزیری را به اکراه بپذیرد هر چند که وی را در موضوع هدف قرار دادن قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس همدست و شریک جرم می‌دانست. شگفت‌آور بود که انتصاب مصطفی الکاظمی به نخست‌وزیری نیز وی را مصون از ارباب کتاب حزب الله قرار نداد.

هنگامی که اعضای کتاب حزب الله در ۲۵ ژوئن ۲۰۲۰ توسط حکومت بازداشت شدند ابو فلدک (عبدالعزیز المحمدی) فرمانده کتاب حزب الله ستونی نزدیک به ۱۵۰ نفر از عناصر کتاب حزب الله را در خودروهای پی‌کاب که مسلح به ضد هوایی دولول ۲۳ میلی‌متری، تیربار و بسیاری از تجهیزات شلیک قابل حمل بودند به سمت مقر اقامت نخست‌وزیر هدایت کرد و خواستار آن شدند که متهمان از حبس آزاد شوند.

بازی قدرت داخل و میان گروه‌های مقاومت

هیچ کدام از رهبران کتائب حزب‌الله نمی‌توانست به پای ابومهدی المهندس در زمینه نزدیکی بیش از حد به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از طریق قاسم سلیمانی، ظرفیت ائتلاف‌سازی و همچنین شتم بالای سیاسی برسد. دیگر گروه‌ها در پی بهره‌برداری از این وضعیت و در پی ایجاد پناهگاه برای ایران برای حفاظت در برابر حملات احتمالی آمریکا و دیدار با جانشین قاسم سلیمانی سرتیپ اسماعیل قآنی بودند. همانند بسیج گسترده در ۱۴ ژوئن ۲۰۱۴ ترور این دو شخصیت بلندپایه در پیچه و فرصتی برای رهبران و گروه‌ها گشود تا پیوندها و روابط مستقیم خود را با نیروی قدس سپاه پاسداران تقویت کنند. بزرگ‌ترین برنده این وضعیت ابوالاء الولایی فرمانده کتائب سیدالشهدا و اکرم کعبی فرمانده حرکت النجباء بودند. این دو شخصیت‌های اصلی جریان حیدریون در سوریه و دارای سابقه و خدمات گسترده در خلال جنگ سوریه بودند و تنها شخصیت‌هایی بودند که عکس آنها با قآنی دیده می‌شود.

علل نارضایتی نسبت به کتائب حزب‌الله به قبل از ترور ابومهدی المهندس برمی‌گردد و مربوط به موارد مختلف می‌شود از قبیل تسلط کتائب حزب‌الله بر روی بخش‌های اصلی هیأت حشد الشعبی، شهره بودن کتائب حزب‌الله به ربایش و همچنین توقیف غیرقانونی شمار زیادی از شهروندان اهل سنت، تمایل به فشار جهت رجحان در تخصیص بودجه به خود، تمایل به اقدامات متهورانه که باعث نگاه منفی به حشد الشعبی می‌گردد مانند رویارویی با پلیس عراق در جنوب بغداد و یا ربایش شکارچیان قطری و باج‌گیری. از زمان ترور ابومهدی المهندس هم تعدد و هم موارد این شاهکارهای بی‌شرمانه افزایش یافته است که این امر شامل تلاش‌های وقیحانه و ناموفق برای خط‌دهی به انتصاب نخست‌وزیر، ارعاب فیزیکی نخست‌وزیر مستقر و تیزهای منتشر شده که در آن کتائب آشکارا تصویر مصطفی الکاظمی را زیر پایشان لگدمال می‌کنند.

نخستین عقب‌نشینی و شکست در فوریه ۲۰۲۰ بعد از تشکیل کمیته گروه‌های مورد حمایت ایران برای انتخاب معاون رئیس (فرماندهی عملیاتی) هیأت حشد الشعبی برای پر کردن خلأ برجای مانده از شهادت ابومهدی المهندس رخ داد. در حالی که ابومهدی المهندس دارای مهارت دیپلماتیک و همچنین مقبولیت گسترده در میان تمامی گروه‌ها برای در اختیار گرفتن معاون اجرایی ریاست هیأت حشد الشعبی بود شخصیتی که انتخاب شد ابوفدک بود (فردی که حمله کاروان خودروهای پی‌کاپ به مقر نخست‌وزیری را هدایت کرد). در ۲۰ فوریه ۲۰۲۰ چهار تیپ وابسته به عتبات (که حشد عتبات نامیده می‌شوند) و از عضویت در این کمیته کنار گذاشته شده بودند به شدت با انتصاب وی مخالفت کردند. حتی در درون خود کتائب حزب‌الله نسبت به انتصاب ابوفدک المحمدای به عنوان معاون هیأت حشد الشعبی اختلافات و دسته‌بندی کمتر آشکاری

وجود داشت. ابوفدک المحمدای از سوی رهبر جدید کتائب حزب الله مورد مخالفت قرار گرفت و این در حالی بود که وی مانند ابومهدی المهندس برای جانشینی هیأت حشد الشعبی چندان شناخته شده نبود؛ شخصیتی که پیرامون وی در بخش بعدی بحث خواهد شد. همچنین ابوفدک با چالشی ناموفق از سوی ابومصطفی شیبانی که اکنون و بعد از ترور ابوالمهندس المهندس از لحاظ سنی پیرترین رهبر گروه‌های مقاومت به حساب می‌رفت روبه رو شد.

بخش سوم: مناقشه قدرت در درون کتائب حزب الله در دوران پس از ترور ابومهدی المهندس این بخش تاریخ سازمانی و سیاسی کتائب حزب الله و تغییر رابطه ابومهدی المهندس با کتائب حزب الله مورد بررسی قرار خواهد گرفت. در این بخش همچنین بخش‌های ساختار کتائب حزب الله در مقابل پست‌ها و مقاماتی که نیروی قدس سپاه پاسداران و گروه‌های مورد تأکید ایران در اختیار و کنترل دارند فهرست خواهد شد. دارایی بزرگ کتائب حزب الله را می‌توان بخش ساختاری کتائب حزب الله به شمار آورد.

شورای کتائب حزب الله

کتائب حزب الله از آغاز خود تاکنون سیستم رهبری جمعی را به کار برده است که نمود اصلی آن در این زمینه مجلس شورای کتائب حزب الله می‌باشد. شاید این امر بازتاب برخی پیکربندی‌های صورت گرفته از سوی عماد مغنیه و دیگر مشاوران در حزب الله لبنان باشد. مانند شورای جهاد در حزب الله لبنان که در ذیل شورای مرکزی فعالیت می‌کند، شورای کتائب حزب الله از دو شاخه نظامی شامل بازوی عملیات ویژه کتائب حزب الله (مشابه سازمان جهاد اسلامی یا سازمان امنیت خارجی) و دفتر نظامی عراق کتائب حزب الله (مانند شاخه نظامی متعارف مقاومت اسلامی حزب الله لبنان) تشکیل شده است. مانند شورای جهاد در حزب الله لبنان، شورای کتائب حزب الله همیشه دارای یک ناظر کل بیرونی - معمولاً ابومهدی المهندس تا زمان ترور وی - بوده است ولی به علت پیوند و امتداد دینی عراقی‌ها در لبنان این ناظر بیرونی اکنون آیت الله محمد السناد می‌باشد که در بیروت مستقر است. (جناح سوری کتائب حزب الله تحت کنترل مستقیم نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و حزب الله لبنان قرار دارد و به وسیله شورای کتائب حزب الله اداره نمی‌شود).

شورای کتائب حزب الله معمولاً از ۵ عضو که تمامی آنها به وسیله فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی انتخاب می‌شوند تشکیل شده است. برخلاف حزب الله لبنان شورای کتائب حزب الله از شخصیت‌های مذهبی و روحانی تشکیل نشده است اما به جای آن از جنگجویان سابقه تشکیل شده است. شورا به ندرت جلسات خود را با حضور تمامی اعضا به دلایل امنیتی - عملیاتی برگزار می‌کند و معمولاً تنها در ایران این جلسات برگزار می‌شود.

در دوران حیات قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس شورای کتائب حزب الله مشاوره‌ها و راهنمایی‌های زیادی از سوی این شخصیت دریافت می‌کرد. یکی از ناظران نزدیک در این زمینه بیان می‌دارد ابومهدی المهندس بر روی اعضای شورا کتائب حزب الله و تعلیمات آنان با حمایت مستقیم از سوی قاسم سلیمانی نظارت داشت. امروز ناظر کل شناخته شده نیست (ناشناس است) اما بسیاری نتیجه می‌گیرند که این شخصیت در اختیار یک روحانی مستقر در لبنان و ناشناس است و کمتر وجهه‌ای کاریزماتیک داشته و ناآشنا با قآآنی فرماندهی نیروی قدس سپاه پاسداران که نمی‌تواند عربی صحبت کند می‌باشد.

تحقیقات عمیق نگارنده نشان می‌دهد که شورای کنونی کتائب حزب الله از اعضای زیر تشکیل شده است. احد محسن فرح الصمیدوی (که با نام‌های ابوحسین، ابوزید و ابوزلاحلی شناخته می‌شود) وی در حال حاضر دبیر کل کتائب حزب الله و فرمانده عملیات ویژه کتائب حزب الله - یکی از دو شاخه و نیروی نظامی کتائب حزب الله می‌باشد. ابوحسین در زمان نگارش این گزارش ۴۶ سال سن دارد این امر به آن معنا است که وی در اوایل دهه ۱۹۹۰ به سن فعالیت نظامی رسیده است. شاخه عملیات ویژه تحت فرماندهی وی عملیات‌ها علیه اهداف آمریکایی و حمایت از شبه‌نظامیان شیعه خارجی را برعهده دارد.

براساس ارتباط نگارنده با دو نفر از افرادی که نگاه و اطلاعات خوبی نسبت به سیاست‌های داخلی کتائب حزب الله دارند، ابوحسین شهرت خود را مدیون بی‌پروا و بی‌مهابا اقدام کردن، غیرقابل پیش‌بینی بودن و تمرکز بر انتقام گرفتن ترور ابومهدی المهندس است. ابوحسین همچنین نقطه تماس اصلی نخست‌وزیر سابق یعنی نوری مالکی و دیپلمات‌های روسی بوده است. عبدالعزيز المحمداوی (که با نام‌های ابوفدک و ابوحمید شناخته می‌شود) فرمانده دفتر نظامی عراق کتائب حزب الله است یکی از دو شاخه نظامی کتائب حزب الله. همچنین وی به عنوان معاون و رئیس ستاد هیأت حشد الشعبی فعالیت می‌کند. شغل ابوفدک نسبتاً شناخته شده است. وی کمی بزرگ‌تر از ابوحسین بوده و در دهه ۱۹۸۰ به سازمان بدر پیوست. وی از سوی‌های العامری برای کار کردن با گروه‌های ویژه در سال‌های بین ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۷ مورد پشتیبانی و حمایت قرار گرفت و یکی از اولین اعضای کتائب حزب الله بود. وی در دفتر ابومهدی المهندس در ایران فعالیت می‌کند و شخصا هم قاسم سلیمانی و هم عماد مغنیه را می‌شناخت. ابوفدک در حلقه رهبری کتائب حزب الله بود اما براساس اطلاعات به دست آمده توسط نگارنده با منابع چندانگانه و مختلف، وی ارشدیت خود در کتائب حزب الله را به دلیل درگیری شخصی در موضوع ربایش شکارچیان قطری در سال ۲۰۱۵ که افشا شد از دست داد. ابوفدک و ابوحسین براساس اطلاعات به دست آمده نگارنده در پی تماس با منابع مختلف، رابطه شخصی خوبی با یکدیگر

ندارند. انتصاب ابوفدک به منصب ریاست ستاد هیأت حشد الشعبی را می توان بازگشت وی به هم مسلکان خود دانست؛ اگرچه وی اکنون نقشی روشن و آشکار در مقایسه با هنگامی که یک فرمانده عملیاتی بوده است دارد و هویت وی شناخته شده است و تصاویر وی به کرات منتشر شده است و بر همین اساس وی به عنوان یک مامور مخفی با نقش آفرینی در ماموریت های عملیات ویژه حساس، عنصری سوخته به شمار می رود.

شیخ جاسم السوداني (که با نام ابواحمد شناخته می شود) مسئول بخش مالی و پشتیبانی کتائب حزب الله است وی را به عنوان بنیانگذار کتائب حزب الله توصیف می کنند که بیانگر نقش آفرینی وی از ابتدای ایجاد این جریان است. وی قبل از کتائب حزب الله در بدر بوده است. برخی منابع اینترنتی وی را به عنوان سربازی که در خلال جنگ عراق - ایران اسیر گرفته شد می شناسند و بیانگر آن است که وی تقریباً ۵۰ سال سن دارد. وی در برهه ای به عنوان فرمانده کتائب حزب الله عراق خدمت کرده است.

جعفر الغانمی (که به عنوان ابواسد) شناخته می شود مسئول امور مدنی و غیرنظامی کتائب حزب الله عراق است و وی دبیر کل سابق کتائب حزب الله بوده است. برخی منابع اینترنتی وی را به عنوان سربازی که در خلال جنگ عراق و ایران به اسارت گرفته شده توصیف کرده اند. متعاقب اسارت، وی به سازمان بدر پیوست؛ این امر نمایانگر آن است که در زمان نگارش بیش از ۵۰ سال سن دارد. در دیگر منابع اینترنتی وی اهل بصره معرفی شده و فارغ التحصیل مهندسی برق است. شیخ جاسم (نام خانوادگی وی معلوم نیست و به عنوان ابوکاظم شناخته می شود) آخرین شخصیت شناخته شده شورای کتائب است. وی مسئولیت اداره کتائب حزب الله که شامل دفتر امور پیشکسوتان، شهدا و خانواده های آنان و خدمات بهداشتی و درمانی است بر عهده دارد.

بخش چهارم: ابعاد غیرنظامی کتائب حزب الله

شبیه جنبش های پیشرو خود مانند حزب الله لبنان و مجلس اعلی انقلاب اسلامی عراق، کتائب حزب الله فعالیت های غیرنظامی مهم خود را به جای اینکه تنها یک بازیگر نظامی صرف باشد گسترش داده است. بخش های پیش رو به بررسی زیرساخت های غیرنظامی و مؤسساتی می پردازد که ترور ابومهدی المهندس آن را احیا کرد.

فعالیت های جامعه مدنی خمینی گرایانه

بخش مدنی کتائب حزب الله به وسیله جعفر الغانمی (ابوالسلام) اداره می شود. این جانب غیرنظامی و مدنی نمایانگر آلترناتیوی برای مدل غالب عراقی فراکسیون های سیاسی مرتبط با شبه نظامیان چون بدر، مقتدا صدر فراکسیون احرار مقتدی صدر و فراکسیون صادقون عصاب اهل الحق است. این امر

به این خاطر است که کتائب حزب الله فاقد فراکسیون پارلمانی بوده و در این زمینه کتائب حزب الله مانند دیگر گروه‌های مورد حمایت ایران نیست. به جای دارا بودن فراکسیون پارلمانی، کتائب حزب الله دارای دامنه کاملی از مؤسسات است که روشنفکران، زنان و جوانان را با استفاده از ایدئولوژی خمینی‌گرایانه جذب و پذیرش می‌نماید. مهم‌ترین مؤسسات وابسته به کتائب اینجا لیست شده است هر چند مؤسسات کوچک‌تر بسیاری و همچنین مجموع‌های رسانه‌ای در کنار این مؤسسات وجود دارد. مهم‌ترین مؤسسات وابسته به کتائب حزب الله عبارتند از: بنیاد الزینبیات که خود را به عنوان یک بنیاد فرهنگی اسلامی برای زنان و دختران که حداقل از سال ۲۰۱۲ و شاید قبل‌تر از آن یعنی سال ۲۰۰۸ فعال بوده است عرضه داشته است. این بنیاد یک مؤسسه خمینی‌گرایانه است که زنان را تشویق به هدایت خانواده‌های خود به مسیر سنت‌های عراقی و جامعه اسلامی کرده و زنان را تشویق به فرزندآوری و ایفای نقش سنتی خود در درون خانواده می‌کند. این مؤسسه همچنین کارکرد بسیج گسترده‌ای دارد که می‌تواند حضور زنان در تظاهرات را سازماندهی کند.

کشف امام حسین یک سازمان خمینی‌گرایانه تغذیه‌کننده جناح نظامی کتائب حزب الله است که جوانان و کودکان را برای خدمات نظامی به کتائب حزب الله آماده می‌سازد. این سازمان به نظر می‌رسد در سال ۲۰۱۱ شکل گرفته و الگو گرفته و بازنمای مدل کش دیگر سازمان‌های شبه‌نظامی شیعه (بسیج در ایران، حزب الله لبنان و انصارالله یمن) با برپایی دوره‌های تابستانی در اردوگاه‌ها در بغداد، بصره، نجف و لبنان و ایران برای جوانان باشد که این دوره‌های تابستانی فعالیت اصلی این سازمان به شمار می‌رود. کشف کتائب حزب الله برای سالیان طولانی با فرمانده کتائب حزب الله که با نام ابو طالب السعیدی بوده در ارتباط بوده است. جوانان همچنین در مجموعه‌ها و شبکه‌های تلگرامی کتائب حزب الله تحرک نیروهای نظامی خارجی را به عنوان شبکه در سایه کتائب حزب الله گزارش می‌کنند.

مؤسسه النخب (نخبگان دانشگاهی) یک سازمان آکادمیک وابسته به کتائب حزب الله است که در پی تربیت نسل جدید اعضای آموزش دیده کتائب حزب الله و اساتید و متخصصان متمایل به کتائب حزب الله است. این سازمان دوره‌های آموزشی و همچنین سفرهای تبادل علمی در دانشگاه‌های لبنان و ایران را هماهنگ کرده و آموزش زبان فارسی را برعهده دارد. این مؤسسه همچنین دوره‌های آموزشی شبه‌نظامی و دولتی رسانه را برگزار می‌کند.

اداره مساجد و حسینیه‌ها و همچنین بخش دکتربین کتائب حزب الله به عنوان شعارهای خمینی‌گرایانه که در آن دکتربین‌های مذهبی در خلال کنفرانس‌ها به مناظره گذاشته شده و همچنین مطالعات مربوط به اسلام منتشر شده و همچنین مراسم تکریم شهدا را برعهده دارند. مرکز مطالعات هدف مرکز مطالعات الصباح شاخه‌های اتاق فکر خمینی‌گرایانه و کتابخانه‌هایی هستند

که بر روی اندیشه سیاسی به ویژه دکترین ولایت فقیه و حکمرانی دینی که در ایران به کار گرفته شده است متمرکز شده است. این مؤسسات شبکه کتابخانه‌ها، گالری‌ها و همچنین نمایشگاه‌ها در اختیار داشته که در راستای مدح شهدای کتائب حزب‌الله و هیأت حشد الشعبی و بزرگداشت سالگرد مراسمی چون روز قدس فعالیت می‌کنند.

کتائب حزب‌الله همچنین دارای یک امپراتوری رسانه‌ای واقعی است که با مشاوره و پشتیبانی فنی حزب‌الله لبنان ساخته شده است. این امپراتوری دربردارنده شبکه ماهواره‌ای مستقر در بیروت (الاتجاه) شبکه رادیویی (الاتجاه و رادیو الکوثر) روزنامه (المراتب العراقی) به علاوه شبکه گسترده‌ای از سایت‌های اینترنتی، کانال‌های تلگرامی و دیگر مجموعه‌های رسانه‌های جمعی است که در مرتبط و در چارچوب گسترده‌تر محور مقاومت قرار می‌گیرند (مانند شبکه رسانه‌های مقاومت یا اتاق مرکزی اطلاعات رزمی)، کثرت و گستره فعالیت رسانه‌ای کتائب حزب‌الله متعاقب آن درخواست برای برنامه‌ها و مواد بعدی احتمالا یکی از دلایل آن است که چرا کتائب حزب‌الله سخنگوهای باسابقه زیادی دارد - همان‌گونه که پیشتر اشاره شد مانند محمد محیی، شیخ جعفر الحسینی و شیخ جاسم الجزایری و همچنین ابوعلی عسکری که تنها یک سخنگوی صرف نیست بلکه یک فرد باسابقه رسانه‌ای است.

مؤسسات و نهادهای دولتی همچنین به عنوان یکی از زمینه‌های کلیدی به شمار می‌رود به عنوان مثال شبل الزیدی رهبر کتائب امام علی که در لیست تروریسم آمریکا قرار گرفته است منابع ویژه‌ای در وزارت ارتباطات و همچنین سازمان‌های وابسته به این وزارتخانه دارد و اخیرا نیز در نظام کی‌کارد که نظام اصلی پرداخت از طریق کارت اعتباری و همچنین واریز حقوق کارمندان است، این شک و تردید وجود دارد که در دام شبه‌نظامیان و در برنامه‌هایشان افتاده است؛ جایی که در آن لیست گسترده غلط و غیرواقعی از حقوق بگیران ایجاد شده است.

بخش پنجم: نقش‌ها و زیرساخت‌های نظامی کتائب حزب‌الله

همان‌گونه که در بخش قبلی بیان شد کتائب حزب‌الله در گذر تاریخ کمتر بر روی برنامه‌های پولساز فسادآمیز در مقایسه با دیگر فصائل و گروه‌ها که این امر برایشان عادی به حساب می‌آید بر حوزه اقتصادی متمرکز شده است؛ این در حالی است که کتائب حزب‌الله بیشتر بر روی پرونده‌ها و حوزه‌های راهبردی متمرکز شده است. این تمرکز راهبردی ممکن است در تمرکز جغرافیایی کتائب حزب‌الله روشن و آشکار باشد که اکثرا در یک منطقه مثلث‌وار میان پایگاه کتائب حزب‌الله در جرف الصخر (در جنوب بغداد) مرز عراق و سوریه مناطق عبوری عکاشات (پادگان مورد حمایت آمریکا در التفت کمربندی پادگان) و القائم (روبه‌روی البوكمال در سوریه) قرار گرفته است. این

منطقه پل سرزمینی خوانده می‌شود که ایران و مناطق سوریه تحت حاکمیت دولت بشار اسد را به هم وصل می‌کند. این منطقه از لحاظ تجاری و بازرگانی دارایی باارزشی برای عراق به شمار نمی‌رود اما این ارتباط سرزمینی جز منافع حیاتی ایران و محور مقاومت، آمریکا و اسرائیل است.

سنگر جرف الصخر

جرف الصخر که در ۴۰ کیلومتری جنوب غرب بغداد واقع شده است مهم‌ترین پایگاه و کانون نظامی کتائب حزب الله به شمار می‌رود که در دیده بان مرکز مبارزه با تروریسم مفصل توسط نگارنده بررسی شده است. این کانون نظامی در روستاهایی ساخته شده است که اهالی اهل سنت آن از این روستاها اخراج شده و مجدداً پذیرش شدند. جرف الصخر به قلمرو اختصاصی کتائب حزب الله تبدیل شده که نیروهای دولتی نمی‌توانند وارد آنجا شوند و کتائب حزب الله حقوق استفاده از زمین را به صورت رسمی از حکومت کسب کرده است. این سایت تبدیل به زندان مخفی گسترده کتائب حزب الله شده است (که در آن بیش از ۱۰۰۰ نفر به صورت غیرقانونی در بازداشت هستند) همچنین مرکز بازتوانی درمانی جنگجویان کتائب حزب الله در این منطقه قرار دارد. مقر فرماندهی تیپ‌های ۴۶ و ۴۷ هیأت حشد الشعبی نیز در منطقه جرف الصخر قرار دارد. کتائب حزب الله به صورت فعالی در زمینه بازداشتن پهادهای آمریکایی از پرواز کردن بر فراز جرف الصخر از مارس ۲۰۱۹ به بعد اقدام کرده است؛ چند ماه پیش از آنکه از این منطقه برای پرواز پهباد انتحاری به سمت ایستگاه پمپاژ و خط لوله پمپاژ عربستان سعودی در ۱۴ می ۲۰۱۹ استفاده شود. در ۱۳ مارس ۲۰۲۰ حملات هوایی آمریکا به این منطقه صورت گرفت که از آن به عنوان محلی برای تولید و سایت انبار تسلیحات متعارف پیشرفته، تأسیسات تست موتور راکت البوم الازران، سایت انبار و نگهداری تسلیحات مسیب و سایت انبار و نگهداری راکت عرب هوار و سایت انبار و نگهداری راکت ایرام جرف الصخر یاد شده است. در ۱۲ مارس ۲۰۲۰ آمریکا همچنین سایت دیگری را در غرب که سایت نگهداری تسلیحات متعارف پیشرفته کتائب حزب الله در کربلا خوانده می‌شود در حمله هوایی مورد اصابت قرار داد. همزمان با این حمله هوایی، حمله دیگری به فرودگاه در حال تکمیل کربلا جایی که نیروهای یکی از تیپ‌های حشد عتبات غیر از کتائب حزب الله در آن حضور داشتند صورت گرفت و ۳ غیرنظامی مجروح شدند. کتائب حزب الله همچنین ادعا می‌کند که در تأسیسات راکتی برد متوسط در عین التمر (۷ کیلومتری غرب کربلا و جنوب غربی دریاچه رزازه) و کارخانه ساخت تسلیحات در زعفرانیه (دقیقا خارج از منطقه شهری بغداد و ۱۰ کیلومتری جنوب شرق) فعالیت می‌کند. حکومت عراق یکی از افراد راکت‌پران مظنون کتائب حزب الله را به همراه ۱۳ نفر دیگر از عناصر این جریان در ۲۵ ژوئن ۲۰۲۰ در سایت نگهداری راکت در البوعیسی ۲۰ کیلومتری جنوب بغداد دستگیر کرد.

کتابت حزب‌الله به شدت تلاش کرده است تا حضور خود را در منطقه‌ای که تماماً با آن بیگانه است یعنی الانبار تقویت کند زیرا تقریباً جمعیت شیعه در آن سکونت ندارد. کتابت حزب‌الله از سال ۲۰۱۳ در غرب انبار مستقر شده است و از این منطقه برای دستیابی به مناطق سوریه استفاده کند. انبار از لحاظ نظری تحت فرماندهی دوگانه فرماندهی عملیات الانبار و هیأت حشد الشعبی (محور عملیاتی غرب انبار) قرار دارد. در کنار این فرماندهی دوگانه، منطقه تحت سیطره کتابت حزب‌الله نیز وجود دارد (که به صورت مجموعه فرماندهی عملیاتی جزیره کتابت حزب‌الله خوانده می‌شود) که مناطق جرف الصخر عکاشات و القائم را در برمی‌گیرد. در این منطقه کتابت حزب‌الله تلاش گسترده‌ای برای حذف رقبای خود انجام داده است (به عنوان مثال برکناری فرماندهی عملیات الانبار و پایان دادن به پست‌ها و نقاط گمرکی در منطقه عکاشات و القائم) و همچنین ایجاد شبکه‌های نفوذ پنهان انجام داده است. کتابت حزب‌الله شبکه نفوذ و شبکه اطلاعاتی گسترده‌ای را در انبار که فرماندهی عملیات الانبار، پلیس الانبار، نهاد امنیت ملی، مقامات استانی و منطقه‌ای و لشکرهای چهاردهم و هشتم ارتش عراق را در برمی‌گیرد گسترش داده است. پایگاه‌های کتابت حزب‌الله در غرب الانبار و شبه‌نظامیان نزدیک و متحد به این جریان به صورت مفصل در گزارش پژوهشی آگوست ۲۰۱۹ در قالب دیده‌بان مرکز مبارزه با تروریسم توسط نگارنده تدوین شده است. پایگاه کتابت حزب‌الله در استان الانبار دارای دو زیرمجموعه است.

نخست مرز شرقی القائم که رود فرات از آن عبور می‌کند و به صورت دقیق مقابل ابوكمال در سوریه است و زیرمجموعه عکاشات غربی (که ستاد آن در الرطبه قرار گرفته است) مقرهای اصلی کتابت حزب‌الله در القائم در قالب تیپ ۴۵ هیأت حشد الشعبی است که در بردارنده نیروهای جنگی ویژه کتابت حزب‌الله به شمار می‌آید. مقرهای تیپ ۴۵ حشد الشعبی وابسته به کتابت حزب‌الله در تاریخ ۲۹ دسامبر ۲۰۱۹ از سوی نیروهای آمریکایی مورد حمله هوایی قرار گرفت. در این حمله فرمانده تیپ ۴۵ حشد الشعبی یعنی کاظم علوان (ابوعلی الدلیبی) کشته شد. نیروهای کتابت حزب‌الله (به صورت ویژه تیپ ۴۶ حشد الشعبی) کنترل آزادراه ۲۰ (که موازی با مرز عراق و سوریه میان این دو زیرمجموعه است) و مزارع و مراتع میان این بزرگراه و مرز را در بر می‌گیرد در اختیار دارد. این مناطق روستایی نزدیک به کریدور خط لوله نفت عراق - سوریه، برای انتقال نیروهای تجهیزات راکتی و موشکی به سوریه مورد استفاده قرار می‌گیرد. (شایان ذکر است در حمله هوایی ۲۵ آگوست ۲۰۱۹ که آشکارا توسط اسرائیل انجام شد کاروان حمل تجهیزات نظامی که تقریباً در میان این دو مجموعه قرار گرفته بود مورد اصابت قرار گرفت و بعدتر نیز در ۲۹ دسامبر ۲۰۱۹ مجدداً حمله هوایی دیگری به کاروان حمل تجهیزات صورت گرفت که این امر

نمایانگر تمرکز شدید اسرائیل بر روی این سلسله پایگاه‌ها است).

به صورت دقیق در سراسر مرز، چند کیلومتری غرب گذرگاه مرزی خصیبه که با علایم مشخصی میله گذاری شده است پایگاه کتائب امام علی (ع) بیرون شهر ابوکمال سوریه قرار دارد. بعد از نبرد حلب در پایان سال ۲۰۱۶ شاخه سوری کتائب حزب الله فعالیت‌های نظامی خود در سوریه را بر منطقه دیرالزور و ابوکمال متمرکز کرد که در سپتامبر ۲۰۱۷ از داعش بازپس گرفته شد. در ۱۸ ژوئن ۲۰۱۸ اسرائیل برای اولین بار طی یک حمله هوایی کتائب حزب الله را هدف قرار داده و مقرهای اصلی کتائب حزب الله نزدیک به مرز را بمباران هوایی کرد. بعد از حمله به مقرهای کتائب حزب الله، اسرائیل ۳ بار در مورخه ۸ سپتامبر ۲۰۱۹، ۵ ژانویه ۲۰۲۰ و ۱۱ مارس ۲۰۲۰ پایگاه کتائب امام علی (ع) را نیز مورد حملات هوایی قرار داد.

اگرچه به صورت عادی مناطق جنوبی انبار در حوزه مسئولیت تیپ‌های عتبات قرار دارد (مرز انبار-کربلا و انبار-نجف) اما در شهر النخیب که گذرگاه اصلی تجارت با عربستان سعودی به شمار رفته و کمربندی مهم حول بغداد به سمت سوریه است در اختیار کتائب حزب الله بوده و این گروه از سال ۲۰۱۱ در این شهر حضور دارد. النخیب به صورت مکرر به صورت منطقه انحصاری عملیاتی کتائب حزب الله در اختیار این جریان از سال ۲۰۱۶ قرار گرفته است. علاوه بر آن کتائب حزب الله کنترل تمامی ۶ پایگاه نظامی اصلی در شهر النخیب را برعهده گرفته است. هم چنین شایعات قوی پیرامون استفاده از النخیب به عنوان پایگاه آموزشی برای آموزش شیعیان سعودی مورد حمایت ایران وجود دارد ممکن است النخیب سکوی پرتاب پهپادها طی حمله پهبادی به تأسیسات نفتی سعودی بوده باشد

علی‌رغم سرمایه‌گذاری اصلی در الانبار، کتائب حزب الله به صورت قابل مناقشه‌ای در سیطره کامل محیطی که امید بر آن داشت که آن را در اختیار بگیرد ناکام و ناموفق بوده است. هر دو پایگاه آمریکایی الاسد و التنف تاکنون باقی مانده است، نهاد مبارزه با تروریسم عراق و نیروهای گارد مرزی به القائم بازگشته و نیروهای محلی عراقی توسط فرماندهان قابل و توانمند مجدد ساماندهی و جذب شده‌اند. جوامع محلی در بخش‌های مسکونی الانبار شروع به تظاهرات علیه حجم و گستره حضور شبه‌نظامیان و هم چنین تسلط بر قلمرو جغرافیایی آنان توسط شبه‌نظامیان کردند. از آن مهم‌تر حملات آمریکا و اسرائیل نشان داد که الانبار در معرض حملات هوایی است امری که منجر به آن شد که ایران و شبه‌نظامیان برخی پایگاه‌های کلیدی خود را به سمت مناطق جنوبی عراق در سال ۲۰۱۹-۲۰ ترک و عقب‌نشینی کنند.

در دوران تصدی ابومهدی المهندس به عنوان رئیس گروه‌های مقاومت عراقی، نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شروع به قدرت‌نمایی علیه دشمنان خود از خاک عراق کرد. علاوه بر حمله به مواضع آمریکایی و غربی‌ها در خاک عراق و تقویت دیگر نیروهای محور مقاومت در سوریه، عراق به عنوان سکوی انجام حملات علیه دولت‌های سنی حاشیه خلیج فارس مورد استفاده قرار گرفت. تأسیسات آموزشی تروریستی و سامانه‌های حملات هوایی برد بلند در قلمرو سرزمینی عراق عملیاتی شدند. کتائب حزب‌الله نیز در حملات کلیدی مانند حمله پهبادی به عربستان سعودی در تاریخ ۱۴ می ۲۰۱۹ و حمایت از گروه‌های شبه‌نظامی در بحرین نقش داشته است. اما نشانه‌هایی وجود دارد که نشان می‌دهد دیگر گروه‌های عراقی (مانند سرایا الجهاد) اکنون در حال فعالیت بر روی این پرونده‌ها هستند.

حمایت از تروریست‌های خارجی

دومین ساز و کار قدرت‌نمایی ایران و کتائب حزب‌الله، آموزش و تسلیح شبه‌نظامیان و تروریست‌های خارج عراق است. همان‌گونه که مت‌سویت در دیده‌بان مرکز مبارزه با تروریسم در فوریه ۲۰۲۰ نوشت تغییر به سمت شبه‌نظامیان شیعه غیرایرانی و غیرلبنانی احتمالاً گذر و تحولی است که در شگردها و تاکتیک‌های عملیات خارجی مورد حمایت ایران رخ داده است. بار دیگر کتائب حزب‌الله در این پرونده نیز با مجموعه‌ای از شرکای مورد اعتماد نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی شراکت داشته و در آن سهیم است. کتائب حزب‌الله اغلب در حوزه آموزش‌های رسانه‌ای، آموزش‌های نظامی و تسلیح شبه‌نظامیان بحرینی و احتمالاً سعودی نقش‌آفرینی می‌کند. همان‌گونه که در دیده‌بان مرکز مبارزه با تروریسم توسط نگارنده و مت‌سویت به صورت مشروح بحث و بررسی گردید. ابویمان الدراجی همچنین به عنوان بازیگر اصلی در میزبانی و آموزش نیروهای داوطلب از یمن و کشورهای حاشیه خلیج فارس ظهور و بروز یافته است. نگارنده باور دارد بزرگ‌ترین پایگاه آموزشی شبه‌نظامیان خارجی مورد حمایت ایران در منطقه کمیت در استان میسان واقع شده است. حسن الساری و ابویمان الدراجی همچنین در انتقال تجهیزات و مواد از ایران به بندر ام‌القصر در بصره و بعد از آن به عمان و متعاقب آن انتقال به یمن نقش‌آفرینی می‌کنند. همان‌گونه که نگارنده بیان کرده است عملیات‌های نیروی قدس سپاه پاسداران با تمرکز بر اردن با استفاده از عملیات‌های صادرات و واردات خودرو توسط شبل الزیدی - فرمانده کتائب امام علی (ع) که در لیست تروریسم آمریکا قرار گرفته است - به مثابه پوشش برای شناسایی گردشگران اسرائیلی به عنوان هدف در اردن و همچنین دیده‌بانی گذرگاه‌های مرزی برای انتقال و تخلیه مواد انفجاری از طریق

وادی اسد دره‌ای میان اردن و عراق استفاده می‌شود. ابومصطفی الشیبانی همچنین به صورت مستمر در عملیات‌های خارجی که از داخل عراق هدایت و راهبری می‌شود ایفای نقش می‌کند و با وزارت اطلاعات و امنیت ایران (اطلاعات) که مخالف نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است همکاری کرده و در زمینه گسترش اطلاعات و نفوذ لجستیکی در کشورهای حاشیه خلیج فارس با وزارت اطلاعات همکاری می‌کند.

بخش هفتم: نقش کتائب حزب‌الله در سیاست داخلی

در دوران قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس، کتائب حزب‌الله به عنوان پیشتاز و طلعه‌دار شبکه شبه‌نظامیان بر سیطره کامل بر حکومت عراق در اواخر تابستان سال ۲۰۱۹ بسیار نزدیک شد. از آن زمان به بعد، تظاهرات‌های مردمی، ترور قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس و انتصاب مصطفی الکاظمی به عنوان نخست‌وزیر دستاوردهای کتائب حزب‌الله شروع به تقلیل یافتن کرد. همان‌گونه که کتائب حزب‌الله در ماه‌های اولیه ۲۰۲۰ نشان داد این جریان از تأثیرگذاری بر سیاست‌های ملی و همچنین دیکته نمودن اولویتها و ترجیحات خود بر موضوعات دیگر حتی متعاقب انتصاب نخست‌وزیر جدید عراق هراسان نبوده و هیچ‌گونه شک و تردیدی نسبت به تهدید فیزیکی نخست‌وزیر عراق به دل خود راه نداده است. سیاست ارباب سیاسی کتائب حزب‌الله هر چند دستاورد اندکی برای این جریان داشته است اما با توجه انتخابات عراق در سال ۲۰۲۱ یا ۲۰۲۲ - با توجه به افزایش فشارهای داخلی و بین‌المللی برای کنترل و بازداشتن شبه‌نظامیان - کتائب حزب‌الله و شرکایش رویکرد رویارویی مستقیم با اصلاحات پیش رو را انتخاب کنند. چه نقشی از کتائب حزب‌الله انتظار می‌رود در فرایند خشونت سیاسی داخلی انتظار می‌رود.

تهدید کتائب حزب‌الله علیه حکومت عراق

همان‌گونه که در جریان قدرت‌نمایی بلادرنگ کتائب حزب‌الله خارج مقر اقامت نخست‌وزیر عراق در ۲۵ ژوئن ۲۰۲۰ شاهد بودیم کتائب حزب‌الله می‌تواند به سرعت ستون‌های افراشته جنگجویان را فراخوان کرده و آنها را در خودورهای پیکاپ فنی (اغلب با دارا بودن تیربارهای سنگین و حتی توپ ۲۳ میلی‌متری) سوار کرده و آنها را به سمت قلب منطقه سبز بغداد هدایت کند. هنگامی که حکومت عراق ۱۴ نفر از اعضای کتائب حزب‌الله را که ظاهراً در چارچوب هیأت حشد الشعبی خدمت می‌کردند را دستگیر کرد پاسخ ابوفدک المحمدادی به این اقدام پاسخی بر اساس عرف عراقی‌ها در قالب پاسخ عشیره‌ای بود. وی برای قدرت‌نمایی دیگر اعضای پایگاهی که افراد بازداشتی از آن بودند - پایگاهی که در ابو عیسی در جنوب بغداد قرار دارد - را جمع کرد تا کتائب حزب‌الله عمل متقابل و تلافی‌جویانه انجام دهد. کتائب حزب‌الله توانست جنگجویان را از

مقرهای داخل منطقه سبز جمع کند - اگرچه گفتنی است که ابوفدک بخش اعظم از ستون خودش را در ۲۵ ژوئن ۲۰۲۰ از خارج منطقه آورده بود - این امر نمایانگر آن است که شاید شمار اولیه جنگجویان داخل منطقه سبز کمتر از میزانی که گزارش‌های منتشر شده از سوی این جزیان به صورت غیر واقعی گزارش شده است. کتاب حزب الله در بغداد می‌تواند هواداران خودش را در بسیاری از پایگاه‌های خودش در خیابان فلسطین در شرق رود دجله و نزدیک میدان تحریر شامل مسجد اصلی کتاب حزب الله یعنی مسجد بقیه الله (عج) گرد هم آورد.

نکته قابل توجه آن است که خیابان فلسطین جایی است که جنگجویان کتاب حزب الله با ۵ خودروی سرتقی بعد از درگیری مسلحانه با پلیس در سال ۲۰۱۸ برای حفاظت خودشان به آنجا گریختند. علاوه بر آن کتاب حزب الله می‌تواند نیروهای کمکی و امدادی خود و همچنین تسلیحات سنگین را از ۲۴ پایگاه و ایستگاه ایست بازرسی در حاشیه بغداد و همچنین مجموعه پایگاه‌های جرف الصخر - که تقریباً یک ساعت با بغداد فاصله دارد - را گردآوری و جمع‌آوری نماید.

در حال حاضر در هر گونه مواجهه و رویارویی با حکومت عراق سلاح توانمند کتاب حزب الله که از آن بهره‌مند خواهد شد هنوز هم مولفه ترس است. از این مولفه برای فرماندهان نظامی عراقی که در مسیر کتاب حزب الله قرار گرفته‌اند استفاده می‌شود این به آن معناست اگر شما با کتاب حزب الله مخالفت کنید حتی اگر کتاب حزب الله نتوانست امروز شما را دستگیر کند قطعاً روزی شما را خواهد کشت. شهره بودن کتاب حزب الله به این امر نقطه ثقل قدرت و نفوذ این جریان بوده و باید این روند معکوس شود.

شبکه‌های جدید قابل انکار

در حالی که گروه‌هایی چون سرایا طلیعه الخراسانی و کتاب سید الشهداء آشکارا در خیابان‌ها در خلال تظاهرات‌های سال گذشته عراقی‌ها را می‌کشتند امروز عوامل کشتار رهبران تظاهرات‌ها به صورت فزاینده‌ای گمنام و ناشناخته باقی مانده‌اند. این امر به آن دلیل است که مصونیتی که شبه نظامیان از آن برخوردار بودند بیش از پیش تضمین نخواهد شد و بنابراین بار دیگر اصل قابلیت انکار پذیری و حاشاگری اهمیت یافته است. شبکه کاظم الجباری شاید نشان و حکایت از تحول دیگری در میان شبه نظامیان عراقی وابسته به نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران و پایایی آن باشد. شخص اصلی تابع و زیر دست الجباری یعنی سرحان تومان الشبلی به نظر می‌رسد بر روی جذب افراد جوان بدون هر گونه سابقه پیگرد و سابقه حبس و محکومیت در گذشته - یعنی بدون دارا بودن اثر نگشت در پایگاه‌های اطلاعاتی آمریکا و عراق - متمرکز شده است.

این ماموران وظیفه انجام ترورهای هدفمند برای دریافت حق الزحمه نقد و با اقامت کوتاه

مدت در شهرهای مختلف عراق یا خارج از این کشور برای مدت چند ماه با پرداخت ماهیانه حدود ۱۵۰۰ دلار بر عهده می گیرند.

بر اساس مصاحبه‌های نگارنده به نظر می رسد شیوه مشابهی از چیدمان و ترتیبات در بصره مورد استفاده قرار گرفته است به عنوان مثال قاتلان مزدور شیبانی یعنی ثارالله و در جنوب عراق به وسیله گروه ابو ایمان الدراجی وجود دارد.

همچنین نشانه‌هایی وجود دارد که کتاب حزب‌الله روابط طولی خود را با مجموعه ای از گروه‌های تبهکار و اراذل و اوباش خیابانی آن گونه که حمدی مالک آنها را به عنوان گروه‌های جوان آدمکش طرفدار ایران توصیف می کند گسترش داده است. این گروه‌ها که حمدی مالک آنها را آنگونه فهرست می کند عبارتند از: ربع الله یعنی جماعت خداوند، جبهه ابوجداحه (جبهه فندک)، الزلم الخشن یا مردان خشمگین، فرقه الفاطمیون المیدانی یا گروه عملیاتی فاطمیون، جند سلیمانی یا سرباز سلیمانی و الشبیات الصفوه هستند

این گروه‌ها به ایستگاه‌های شبکه‌های تلویزیونی و حتی دفترهای احزاب سیاسی که از کتائب حزب‌الله و دیگر شبه نظامیان انتقاد می کنند حمله می کنند. همانگونه که حمدی مالک خاطرنشان ساخته است عناصر سازمانهای اجتماعی کتائب حزب‌الله مانند اعضای بنیاد زنان زینیات در حملات آتش زدن مشارکت مقرهای احزاب و شبکه‌های منتقد کتائب حزب‌الله شرکت می کنند و این امر بیانگر آن است که این جریان از گروههای جوانان و دانش آموزان می توان همچنین برای بسیج شورشگری و اوباشگری استفاده کند.

مدل بسیار مشابه شکل گیری مجموعه سازمانهای جبهه انکار پذیری به نظر می رسد برای حمله به اهداف و مواضع آمریکایی و غربی در داخل خاک عراق ظهور و بروز یافته است. در نگاه نگارنده که توسط نگاه ناظران نزدیک به صحنه نیز مورد حمایت قرار گرفته است کتائب حزب‌الله نیروی بسیج کننده در ورای حملات راکتی به پایگاه‌های ائتلاف و همچنین حملات به کاروان‌های مرتبط با ائتلاف بوده است اما کتائب حزب‌الله نمی تواند انجام چنین حملاتی را به صورت علنی و آشکار بر عهده بگیرد و باید خودش را از این گونه حملات به واسطه بدنمایی فزاینده داخلی حول چنین اقداماتی که منجر به کشته شدن عراقی‌ها بیشتر در مقایسه با خارجی‌ها شده است دور نگه دارد این در حالی است که عراق همزمان با انجام این حملات، تلاش‌های فزاینده و دشواری برای بازبایی خود در مقابله با شیوع کرونا و همچنین کاهش قیمت نفت و عادی سازی روابط خود با جامعه بین الملل کرده است.

اینگونه به نظر می رسد که قاسم سلیمانی خود چنین نیازی را چند ماه پیش از ترورش پیش بینی کرده بود. هنگامی که تظاهرات‌های بزرگ و اصلی در اکتبر ۲۰۱۹ شروع شد موضوع تشدید دشمنی

با آمریکا تا حد زیادی تحت الشعاع قرار گرفت. قاسم سلیمانی پیشنهادی مبنی بر حملاتی مبتنی بر انکار پذیری را مطرح کرد بر اساس گزارش‌های راستی آزمایی شده با منابع عراقی رویترز گزارش داده است که: متعاقب دیداری که در اکتبر ۲۰۱۹ در ویلایی در بغداد صورت گرفت سلیمانی به فرماندهان جمع شده در آن دیدار دستور تشکیل گروه شبه نظامی جدید متشکل از شبه نظامیانی که وجهه کمتر شناخته شده ای داشته و برای آمریکا ناشناخته شده باشند و می توانند حملات راکتی را علیه آمریکایی‌هایی که در پایگاه‌های نظامی عراقی مستقر شده بودند انجام دهند را صادر کرد. وی به کتائب حزب الله به عنوان نیرویی که به وسیله ابومهدی المهندس ایجاد شده بود و در ایران آموزش دیده بود دستور داد تا این برنامه جدید را راهبری و اداره کند آنگونه که منابع شبه نظامی صورت جلسه این دیدار را نوشته اند سلیمانی به آنها گفت که کشف و شناسایی چنین گروهی توسط آمریکایی‌ها بسیار دشوار خواهد بود. یکی از منابع شبه نظامی اینها را به رویترز گفته است.

این امر تا حدودی روشن کننده کثرت و گسترش گروه‌های جدیدی است که در حال حاضر حملات به اهداف خارجی در عراق را انجام می دهند. این امر امروزه به وسیله یکی از معاونان نزدیک قاسم سلیمانی که با عنوان حاج حمید شناخته می شود راهبری و هدایت می شود. حاج حمید در پیچه جدیدی برای جذب نیروهای عراقی در گروهی به اسم الوارثون در اردوگاه نیروی قدس سپاه پاسداران در دزفول در شمال غرب ایران آموزش دیده اند ایجاد کرد. متعاقب جنگ‌های بعد از سال ۲۰۱۱ در سوریه و عراق اکنون مجموعه قابل توجه و مهمی از جنگجویان جوان و باتجربه برای عضویت در این گونه گروهها وجود دارد. همان گونه که برخی از گزارش‌ها نشان می دهد گروههایی مانند الجابری اکنون از ورود محموله‌هایی از تسلیحات، تیربارهای تک تیر ضد تجهیزات و حتی سیستم دفاع هوایی قابل حمل بهره‌مند شده‌اند که این امر نمایانگر یک تهدید پنهان تروریستی است که می توان در آینده در عراق آن را مشاهده کرد.

بخش هشتم: نتیجه‌گیری

کتاب الله و دیگر گروه‌های مقاومت در دوران بعد از ترور ابومهدی المهندس

از زمانی که ابومهدی المهندس و کتائب حزب الله در یک روز در سال ۲۰۰۹ توسط حکومت آمریکا در لیست سپاه تروریسم قرار گرفته اند باعث شد تا بسیاری از تحلیلگران ابومهدی المهندس و کتاب حزب الله را مترادف با یکدیگر نگریند که نگارنده این گزارش نیز جز همان تحلیل گران بود. اگرچه المهندس به تشکیل کتاب حزب الله کمک کرد و بر فعالیت‌های آن نظارت داشت اما بعد از خروج نیروهای نظامی آمریکایی از عراق در سال ۲۰۱۱، ابومهدی المهندس و کتاب حزب الله تا حد قابل ملاحظه‌ای از یکدیگر متمایز شدند

ابومهدی المهندس نقش سیاسی خودش را به عنوان هماهنگ کننده تمامی شبه نظامیان شیعه عراقی و حتی تمامی فرماندهان و اجزای هیئت حشد الشعبی اعمال کرد. این امر بدان معناست که ترور وی نه تنها کتائب حزب الله بلکه تمامی گروه‌های مقاومت را تحت تاثیر قرار داده و تمامی گروه‌های مقاومت پیوندها و ارتباطات خود و هم چنین یکی از سازوکارهای مهم حل مناقشات خود را از دست داده اند و همچنین فقدان وی کنترل گروه‌های مقاومت را دشوارتر نمود. ابوفدک المحمداوی به صورت کامل دارای شخصیت و گونه بازیگری است وی کم توان تر و با قابلیت کمتر، فاقد مقبولیت گسترده، دارای ارتباط نزدیک تر با کتاب حزب الله بوده اما در درون کتائب حزب الله سیطره چندانی ندارد و همچنین به وسیله رهبران کم توان نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی مورد حمایت است.

همانگونه که یکی از مقامات اطلاعاتی آمریکا به نویسنده بیان داشت: ابومهدی المهندس می دانست که چگونه اعضا و رهبران کتاب حزب الله را هدایت و راهبری کند آنها می دانستند که بهتر است با وی مناقشه داشته باشد تا دیگر شخصیت‌ها. کتائب حزب الله از زمان ترور به عنوان جریانی که قابل هدایت نیست شناخته می شود. یکی از مقامات حکومت عراق که دسترسی عالی به گروه‌های مقاومت دارد فراتر از آن رفته و اشاره می کند: حزب الله وحشی است آنها هر آنچه که می خواهند مانند کابوی‌ها انجام می دهند آنها بسیار بی پروا و بی عقلانه فعالیت کرده و همیشه در پی اقدامات جدیدی برای انجام در عراق و سوریه هستند اقداماتی که با یک دیگر هیچ گونه هماهنگی ندارد کتائب حزب الله همچنین در راستای تخریب و سیاه نمایی درباره جریانات سیاسی که فکر می کند آینده سیاسی داشته باشند حرکت می کند زیرا کتائب حزب الله می ترسد که پایگاه رای دهندگان متعصب خود را از دست بدهد

فقدان حامی کتائب حزب الله شخصیتی چون ابومهدی المهندس نمایانگر مجموعه ای از مشکلات و چالش‌هایی است که اکنون برای این جریان افزایش یافته است. این مشکلات عبارتند از: فروپاشی دولت عادل عبدالمهدی و ناکامی در جایگزینی وی با شخصیت سیاسی دیگر طرفدار ایران، دستیابی مصطفی الکاظمی به منصب نخست وزیری، الگوی سخت و خشن انتصابات و گام‌های دولت برای مهار کردن شبه نظامیان.

اگرچه کتائب حزب الله به عنوان نیروی اصلی مبارزه با آمریکا باقی خواهد ماند و احتمالاً بخش اعظم حملات راکتی ضد آمریکا در مرحله کنونی و حملات بمب‌گذاری‌های کنار جاده ای به این جریان مرتبط است اما کتائب حزب الله برش سیاسی خود را از دست داده است. جناح قالب شبه نظامی در درون کتائب حزب الله یعنی جناح ابو حسین و ابوزینب اللامی اکنون و بعد از ترور ابومهدی المهندس، ارتباطات جاری اندکی با فرآیند سیاسی عراق دارند. این جناح یعنی ابو

حسین و ابوزینب اللامی به طور فزاینده‌ای به محور مقاومت متعهد شده اند محوری که تعهد آن به اردوگاه مقاومت علیه سعودی‌ها، اسرائیلی‌ها و آمریکایی‌هاست. این جناح به صورت ویژه بر روی اخراج نیروهای آمریکایی از خاورمیانه و خونخواهی قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس و دیگر قربانیان کتائب حزب الله متمرکز شده است نشانه‌های اولیه وجود دارد که کتائب حزب الله منزوی شده و به سیگنال‌های حتی شرکای خود که شامل ایران نیز می‌شود پاسخ گو نبوده است.

ایران و حزب الله لبنان ضرورتاً مجبور به کار کردن با واسطه و از طریق جریان‌ات عراقی برای استفاده از عراق به عنوان کانون قدرت نمایی خود نبوده و می‌توانند از عراقی‌ها از هر طایفه ای یا هر قومیتی به عنوان عناصر یا تروریست‌های خود بهره ببرند.

نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آشکارا گزینه‌های بیشتری برای اتکا کردن به آن در داخل عراق داشته و این امر بدان معنا است که این گزینه‌ها در بردارنده اتکای صرف به کتائب حزب الله نخواهد بود. نیروی قدس می‌تواند ترکیبی از عناصر شناخته شده و معروف را برای ایجاد و تشکیل گونه جدیدی از جبهه مقاومت در عراق انتخاب کند این پژوهش دایره توجه را به سوی دو نفر از رهبران غیر از کتائب حزب الله که ممکن است به عنوان بازیگران اصلی در آینده بروز و ظهور یابند جلب کرده است این دو نفر عبارتند از: ابوایمان الدراجی از سرایا الجهاد و کاظم الجابری از سرایا عاشورا. هر دو نفر از جمله شخصیت‌های مورد اعتماد نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با وظایف کلیدی بوده اند و وظایفی که در بردارنده سرکوب و مبارزه با تظاهرات‌ها، مبارزه با امریکا و نقش آفرینی در پرونده‌های قدرت نمایی منطقه‌ای بوده است را بر عهده داشته اند. مانند ابومهدی المهندس و الشیبانی هر دو نفر محصول انشقاق‌های مستمر در سازمان مادر خود یعنی سازمان بدر هستند که به سرعت در راستای تجزیه و انشقاق در قالب جناح‌های بیشتر و بیشتر در حال حرکت است. اگر سایت‌های نگهداری تسلیحات متعارف پیشرفته کتائب حزب الله به صورت فزاینده و از نزدیک تحت پیگرد و نظارت قرار گیرد نیروی سپاه نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی می‌تواند از تاسیسات نگهداری تسلیحات که در اختیار دیگر گروه‌ها مانند اردوگاه صقر در جنوب بغداد که متعلق به کتائب سید الشهداء است و همچنین مجموعه گسترده انبارهای مهمات مخفی شده در فرودگاه صویره که متعلق به کتائب امام علی (ع) است را جایگزین نموده و مورد بهره برداری قرار دهد.

کتائب حزب الله و دیگر گروه‌های نیابتی نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ممکن است بار دیگر با فرمان پراکنده شدن، سازماندهی مجدد خود و همچنین بازگشت به سایه و فعالیت زیرزمینی مواجه شوند. این امر شگفت آور نخواهد بود که امروزه خود کتاب حزب الله تا حد زیادی قربانی جناح گرایی و انشقاق در درون خود شده است این امر به ویژه در خلال فقدان قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس به عنوان میانجی و مصالحه گر حس می‌شود.

